IVAN TRNSKI

SVAKOLIKA MU DJELA.

KNJIGA DRUGA.

U ZAGREBU.

TIESKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

1882.

IVAN TRNSKI.

K R I E S N I C E.

U ZAGREBU.

TIESKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

1882.

PREDGOVOR.

matram za svoju dužnost ne zatajiti, kako su postale „Kriesnice.“

Pokojni mi vrli prijatelj dr. Josip Vranicani govoraše često, da bi valjalo ljubovnimi pjesmami zamamit i predobiti krasotice za našu knjigu i dakako da bi takove pjesme imale bit u jednu ruku lahko pojimne i narodnoga kroja a u drugu ruku ipak novotom i živošću zamamljive.

Bilo je to u Karlovcu, gdjeno Abel Lukšić izdavaše „Glasonošu“, i gdje mi poslije višegodišnjeg izbivanja zaigra opet srdce opojeno čarom domovine i pažnjom dočekljivih domoljuba Karlovačkih. Izprvice okljevah, ali sudjelujućemu pri uredjivanju „Glasonoše“ ne bi druge, već priznat umjestnost i valjanost Josipove tvrdnje.

Bilo je žarka domoljubja, bilo je i domoljubnih krasotica vriedećih, da budu pjesniku ne sudjene drage, kojim je valjalo tajnovitom koprenom od drugih prikrivat vedra lica a tajit k jednu i ime pjesnikovo, ne bi li se još većma potaknula radoznalost liepih čitalica.

Prvi pokusi izadjoše na svjetlo u „Glasonoši“ i naidjoše na pohvalu.

Šulek, Praus, Botić i Pacel izjaviše se vrlo prijazno o tih pokusih, Dr. mi Gnjatija Brlić kaza, da su „Kriesnice“ moga

pokojnoga druga Preradovića, pridieljena onda u Temišvaru upravo zatekle, a Preradović me svejednako pitaše u svojih dopisih, niesam li doznao, tko je pisac kriesnica.

Brže dosjeti se drug mi Utješenović, tko je taj bezimeni pjesnik, iznenadiv me sliedećimi humorističnimi redci:

Pjesniku „Kriesnica"

Kada slušam mile pjesme tvoje,
Čini mi se slavulj ptica poje,
Oganj krešeš i kresove pališ,
Sa svih strana goriva prinašaš,
Da uzplamte rodu na veselje.

Rieči su ti razpupane ruže,
Medju koje kriješ ime svoje.
Od mene ga lje sakriti ne ćeš,
Lahko ti se imenu dovijam:
Gdje je ruža i trna imade.
Nešto sjaje kroza ruže ove
Baš ka da su toke Ivanove.

Sve je divno i sve je nebesno,
Što zaviješ u pjesme ognjene.
Ali, pobre, da istinu kažem,
Čini mi se, prevarit se ne ću —
Da u toli ognja nebesnoga
I goriva ima zemaljskoga:
Jer sve slaviš u podobi drage
Domovinu svoju omiljelu.
Kaži pravo, tako bio zdravo:
Sa šta mi se u ruže sakrivaš?
Miluješ li i slaviš li tako
Domovinu s ne sudjene drage?
Ili dragu s domovine svoje?

Prvi dio „Kriesnica“ izdade revni Abel Lukšić, a drugi Kostinčer, te su oba diela davno razpačana.

Kriesnice trećega diela zasvjedočavaju pažnju pjesnikovu pojedinim većim dielom još živućim krasoticam i odličnicam, kojih imena ne bi trebao kriti te nekojih i ne krijem, al ipak niesam ovlašten imenovat ih sve beziznimce.

Samo mali broj tieh kriesnica trećega diela objelodanjen je predjašnjih godina u naših listovih, neke se nalaze prepisane mojom rukom u mojih štovanica, a kojim u ovoj knjizi dodju prvi put na biele ruke, ne zamjerile pjesnikovoj pažnji, već imale razloga radovanju a kćeri im slovile istimi vrlinami, ne bi li i njih poimence slavili moji mladji drugovi, na kojih sviet ostaje.

U Zagrebu na 9. Studenoga 1882.

Ivan Trnski.

II.

KRIESNICE.

Trojim sestrama

Hrvaticam, Srbkinjam i Slovenkam.

—•●•—

ora lista, trava buji,
Sunce žarko već prigrieva,
Povrh cvieća pčela zuji,
Cvrkuće nam zrakom ševa.

Proljeća nam krasna eto,
Eto liepih božjih dana,
Djelo već je započeto,
Pjesma već je zapjevana.

Bez sve zuke, cike, guke,
Samo milkom obuzete,
Na sestara biele ruke
Kriesnice vam tihe lete.

Znan ih hiti pjesnik evo
Preporučit sestricama,
Vama ih je triema pjevo,
Sad ih na skrb daje vama.

Njegujte ih, njim se smilte,
Pjevajte ih od milote,
I od zlobe njih zakrilte:
Bratove su to sirote.

Kada bratac pjesmu stvori,
Sestrinoj se mili duši;
Majke glasom pjesma sbori,
Tko se na glas taj da gluši?

PRVI DIO.

I.

Postanak.

Uoči je Ivanj-dana
U nas vidjet ognje svete,
Prasket stoji suhih grana,
S kriesa u vis iskre lete.

Te vam iskre tad oživu,
Sa nebesa povrate se,
Mrakom kroz lug, niz tu njivu
Krilate se zviezde kriese.

Divno ih je pogledati,
Kad svjetlucat mrakom stanu,
Kad se noćju narav mati
Srdcu mili razdraganu.

U srdcu mi evo kriesa,
Do vieka ga ne zatajih,
Skaču iskre put nebesa,
To su moji uzdisaji.

A te iskre i ti plami
U svakom mi uzdisaju,
Kad ih vila bajuć mami,
U pjesme se pretvaraju.

Kriesnicam je, milo janje,
To postátak, nek te mite,
Nek ti budu radovanje,
Nek svjetlucat rodu hite!

II.

Dragini dvori.

Ulicom se jablanova
Drage moje dvoru ide,
S okana joj dvora nova
Kapela se i Klek vide.

Oborom joj paunovi
Kraj živadi šepire se,
Po ribnjaku labud plovi,
Ribice se zlatom kriese.

Niz stienu se potok ori,
A vodòmet visom blista,
Gorom vjetric tih lavori,
Tiho šapće trepet lista.

Crkvica je povrh stiene,
Strši u vis rašće luga,
Polja tud se sva zelene,
Kraj njih biel se put vijuga.

Oko dvora samo cvieće,
Uz drvlje se bršljan mota,
Slavuj tuj si gniezdo splječe . . .
Sve ljepota, sve krasota!

Tudier draga djevuje mi,
Priroda joj priradja se,
Sva se liepost u nju spremi,
A milote ćud napase.

III.

Želje mi.

Slavuj tuj si gniezdo splječe
U grmečku ruže krasne,
A draga se tuda šeće,
Kad će sunce da već gasne.

Pod noć, kadno uzme sama
Duša svaka uzdisati,
I slavuja hvata mama,
Jačim vonjem ruža cvati.

Iz grmečka tad zelena
Pod mog zlata prozorima
Vri joj pjesan razmićena,
Duše joj se miris prima.

Mirisa ti sladjeg nije
Nego što je miris ruže,
Niti ima grlo čije,
Ko slavujev glas je, druže!

Oj da mi je bit slavujem
Barem jedne noći sjajne,
Da ju mitim pjesme bujem,
Sve joj kažem srdca tajne.

Na glas njegov bar s daleka
Da mi ove pjesme liče,
Za pjevanja moga neka
Naroda mi slava niče.

IV.

Slika i prilika.

U sobici drage moje
Umjetnina dragih množ je,
Od mramora klecalo je,
Svrh njeg slika majke božje.

Divna li je, posve blaga,
Skromna, nježna, ko snieg čista,
Sa čedom si majka draga,
Tvor Rafàjlov, čast mu kista.

Iz oka joj milostiva
Majčina se ljubav sjaje,
Ljubav prava, ljubav živa,
Na sve muke gotova je.

I majka se požrtvova
Uz brigu si ne dočetu,
Plam bogoduh uznjegova,
Uzgoji nam spasa svietu.

Po tom umu, po tom liku
Draga dušu upriliči,
Pri tom klečeć žrtveniku
Veličanstvo božje diči.

Tu joj godom gori svieća,
Samotovat draga voli,
Za majkom se povodeća
Za rod svoj se Bogu moli.

V.

Drugi uzori.

Uzora ti jošte drugih
U drage mi dvoru ima,
Mili joj se uz dan dugi
Bodriti se, tićit njima.

Eno zidu po širini
Svilen vidiš čador popet,
Šaren sag je na tratini,
A na sagu sag je opet.

Po tom sagu pade Ture,
Pade mrtav car Turaka;
A odasvud Turci jure
Na Miloša, na junaka . . . .

Eno drugog mrtva cara —
Skapao je pred Sigetom:
Turke strielja, sieče, hara
Umriet srnuv — Zrinski s četom.

Gundulića eno slike,
Prerada mi, Mažurana,
Ostrožina eno dike,
Velika nam dva župana . . . .

Takov zlatu materinu
Da se desi mili vojno!
Ta me sreća, jaoh, minu;
Miruj, miruj, srdce sdvojno!

VI.

Ona glavom.

Oči sjajne tamnom bojom
Čini su mi učinjene,
Kad me sjeknu munjom svojom,
Tad zaboli srdce mene.

Kosa crna, obilata,
Kakovom se diči vila,
Tja do pete njoj se hvata,
Meni um je obhvatila.

Crna oka, biela lika,
Usana je ružičasti,
Ruža bi im bila slika,
Kad b' u sniegu mogla cvasti.

Ruke sitne, premekačke,
Ko od same da su vune,
Znaci njege djevojačke,
Znaci duše sjaja pune!

Liepa moja paunice,
Daj mi širi ruke male . . .
Mili Bogo! grlilice
Bi l' me živa dočekale?

Sunce nosiš u njedrijeh,
A u ruci ključe raja:
Ne će sunce da me grije,
Nit si raja ne dobajah . . . !

VII.

Nožice joj.

Nožice joj male dvije
Zemlju gaze, slute nebo.
Zalud skut ih vierno krije,
Kradom sam ih ja uvrebo.

Neki dan mi s družicami
Diljem svoga ružičnjaka
Djevojačkoj u pomami
Poigra se, poposkaka.

Nabode se na trn mali,
Sozuše ju prenebožku,
Izvadiše trn u šali,
Ja iz grma vidjeh — nožku.

Krasno li je to vam udo,
Oblo, sitno, biele puti,
Od mramora remek-čudo,
Liepa tajna — pod tiem skuti.

U knjige si negda gvirah,
Sad me od njih čami gone,
Od zle želje nemam mira:
Gvirio bi rad u . . . nóne.

Draga za to ne smie znati,
Nit bi tudjem oku taštom
Dao nožke zagledati,
S tog ih krijem šutnje plaštom.

VIII.

Odielo joj.

Kapica je njoj na glavi,
Kapica je ta crljena,
Kada slavu kakvu slavi,
Krasnim smiljem izkićena.

Zobun diže puna njedra,
Zobun crljen, suknja biela,
Modra poput neba vedra
Surka krasi vitkost tiela.

Krv i mlieko, to joj dvoje
Te nebesa još modrina,
To su dragoj mile boje
Nakita joj i haljina.

To joj gizda i sjaj svite,
Pače riek joj bio bodar:
»Tako mene odjenite,
Kad me bude vrć na — odar.«

Tiem mi duhom ona diše,
Nemila joj gizde miena,
Do svog joj je vazda više
Običaja posvećena.

A kad tuži domovina,
Srdce joj je neveselo,
Kad li gine s nevrlina,
Crno nosi tad odielo!

IX.

Guk joj.

Srami li se grlja laka
Prirodjenim gukat gukom?
Svojim glasom ptica svaka,
More svojim huji hukom.

Kad je vabit pticu kuda
U njen ti ćeš glas cijukat;
I draga mi, nije čuda,
Svojim voli glasom gukat.

Ona slabo slušat haje,
Gdje se čuje tudjinova,
Jer andjelku uvreda je
Od majčina zazor slova.

Liepa li si gnjevom, trnom,
I na tudje kivnim karom,
Ljepša, neg li kosom crnom,
Neg li oka milim žarom.

Kad li majčin glas se vine
Iz tvog grla srebra zvonom,
Ja u raju od miline
Blažen, srećan tonem tonom.

Tad mi pjeva ptica raja
A po glasu ponajdražem,
A za takvih uzhitaja
U pjesmice guk ti slažem.

X.

Milost pjesnikova.

Pleme će nam vazda slovit,
Srdce nam je milostivo,
Pjesnik ljubi viek plahovit,
Osjeća vam dragost živo.

Pjesnik jak je ugrijati,
Sva će srdca plamom gorit,
Pjesnik vješt je carovati,
Gdje je drugi neuk dvorit.

Pjesnik dragoj čaralački
Munjom rieči u grud siže,
Od suza joj djevojačkih
Biser stvara, u niz niže.

On od vile liek imade,
Od cvieća je, bilja tajna,
Kojim no se ljudi mlade,
Da im ljubav bude trajna.

Pjesnik sunce sa nebesa
U njedarca dragoj meće,
A u krilo zviezde stresa,
Dúgom krije njedra, pleće.

Pjesmom u san uspava jù,
Pjesmom san joj izut gleda,
Svjetlost daje vieka raju,
Pjesme snagom mriet joj ne da!

XI.

Pismo dragoj.

Evo pisma, na njem vani
Ljelja s ljutom strielom svojom,
Okrajci su izšarani
Vrele krvce, neba bojom.

U mirisu utančenu
Biela lista ne natapah,
Bosiljka ti u list djenuh,
Sûzâ po njem ponakapah.

Devet puti pisat primah,
Devet puti pustih pero,
U tom pismu tako ima
Težkih jada devetero.

Ali nemoj pisma toga,
Nemoj sad ga štit navalit:
Mogla bi se do zla Boga
Ti raztužit, na me žalit.

Tek kad jednom vidiš veće,
Da me težka muka minu,
I ti već se dosta sreće
Uz dragu nam domovinu;

Tad u pismo mož' povirit,
Tiho si ga možeš štiti:
Još će bosilj iz njeg mirit,
Biserom će suze biti . . .

XII.

Ptičice joj pjevaju.

Čim te ptice ugledaše
Bielu dvoru na prozorcu
Sve ti u glas zapjevaše,
Slavu dajuć tvomu tvorcu.

Ševa vrišti, grlja guče
Lasta šavra, zrakom šîkâ,
Slavulj slaže, kos zvižduče,
Stoji cvrkut, žamor, cika.

Pozdravlja te sbor taj bučni
Iz sto grla u slast meni,
Iz sto grla jasnih, zvučnih,
Bogom divno udešenih.

Tko razumie cvrkut ptica,
Svakomu bi stvoru reko,
Što mi vazda zuji žica:
Takve nema na daleko!

O moj tužni rode, dragi,
Ptice tebi pjevale bi,
Kad bi više tvorac blagi
Kćerih takvih dao tebi!

Pjevali bi svi i svuda
Mi Hrvati, mirni ljudi,
Kad bi takvih trista čuda
Stvorilo se, da nas budi.

XIII.

Jedna mi je preča samo.

Draža si mi, draža jako
Rodjenoga od mog brajka,
Od druga mi mila kako,
Draža, neg li mila majka.

Draža si mi, dušo draga,
Od dragota prve ciene,
Od sve slave, od sveg blaga,
Od oka mi žarke zéne.

Jedna mi je preča samo,
Preča njena čast, vedrina,
Za nju svi se otimamo:
To je draga domovina!

Ne žali mi, dušo, na nju,
Što je ona na srdcu mi
I na umu noćju, danju,
Da mi s brige glava šumi.

Gdje je draga domovina,
I tebe mi srdce sluti:
Samo, diko materina,
I ti za njom um si puti!

Pak ću pri tom žrtveniku
Zavjet činit, Bogu služit,
Ljubit tebe, svoju diku,
S tobom domu dug oddužit.

XIV.

Vještine joj.

Mnoge l' ruke umieš, diko!
Umieš tanku svilu presti,
Umieš snovat na veliko,
Tkati, plesti, sitno vezti.

Umieš klječat i iverat,
Umieš skrojit sve odielo,
Po kući si milje sterat,
Kitit šarom liepo tielo.

Gotoviti umieš jela,
Svu si kuću držat sama,
Ne zapustit nikog djela,
Knjigom pudit nuj si čama.

Umieš uz to još koješta,
Što se drugim čini bajkom,
Najprečem si zvanju vješta:
Znat ćeš pravom biti majkom.

Znat ćeš tielu zdravlje dati,
Duši ponos, sviest udojit,
Pregaoce podizati,
Rodu srdca sva osvojit.

Znat ćeš uzniet iz nizine,
Da po visu duh se mami,
Znat ćeš pudit crne tmine
Žarkim tvojim zjenicami!

XV.

Majkovanje.

Znat ćeš pravom biti majkom,
Tetošit si okol' čeda,
Upravljat mu vieka šajkom,
Da za boljkom vazda gleda.

Znat ćeš pričat, pjevat sinu,
Neka vješt je majke glasu,
Znat ćeš duši dat vrlinu,
Pripasat mu snagu pasu.

I slobode zelen borak
U grud ćeš mu ti usadit,
Da mu krepak bude korak,
Da se sgraža podlo radit.

Ljubav roda bit će mlieko,
Kojim ćeš ga svedj zadajat,
I u vrieme da će prieko
Brižan za spas roda hajat.

Crkvica ćeš biti biela,
Puna milja, spasa, luči . . .
Ti naučit vedra, smjela,
Učiona što ne uči.

Takovu te ne sudjenu
Ljubim, želim, dokle dišem,
U sunce ti kujem cienu,
O tom rodu pjesme pišem.

XVI.

Očajnik.

Rieke teče struj valovit,
Pak se pjeni, šumi, uji,
O brieg bije val strahovit,
Vir se vrti, sila struji.

K njoj dovele crne oči,
Na nju me je kob nanesla,
Te u čamac malen skočih
Pak se latih vierna vesla.

Niz tu burnu rieku brodim,
Sve za očma crnim plovim,
Sve si za njom čamac godim,
Sve ju liepu ganjam, lovim.

A pred dvorom drage bielim
Tuj me bilo sve zaneslo:
Dok se čudim i veselim,
Ukrade mi Ljeljo veslo.

Čamac na vir dospjede mi,
Tuj se vrtim svega reda;
Ne pušta me vrtlog niemi,
Ljeljo pak mi vesla ne da.

Dragu vidim, k njoj ne mogu,
Nje se mahnut vir ne dade:
Očajnik se tužim Bogu,
Draga za me i ne znade.

XVII.

Dika biljarica.

Yikla dika i biljarit,
Biljke, trave sve poznavat,
Dangubicu za tu marit
Koristi se domišljavat.

Dobro ona na um prima,
Koji paulj sieno sladi,
U kog bilja lieka ima,
Od kog li se otrov gradi.

Pak iz trave, iz tog bilja
Božja čuda ona sasne,
A od slastî izobilja
Nebu širi ruke krasne.

Nabrala si svakog bilja,
I sviet u nje lieka prosi,
I ja k njojzi po liek šiljah,
U njedrih si što ga nosi.

Posla meni mjesto cvieta
Pelenova gorka lista;
S nje me od tad muči sjeta,
Gorkih onih jada trista.

Oman od nje sasnuh sasom,
Te me uze srdce boljet;
Odoljen joj za pojasom:
Ah ne mogu njoj odoljet.

XVIII.

Striela.

Krasno sielo bilo tamo
U draginu dvoru bielu,
Sborila se naša samo,
Bijah i ja tuj na sielu.

Tuj se nadje djak vilovit,
Poče pjesmu — bila moja —
Poče mlad ju krasnolovit,
Ja u kutu čudan stojah.

Prvi put si diku gledah,
Sviet mi stao pucat novi,
S nje se puste oko ne da . . .
A uznesen mladić slovi.

Stid joj planu tad na licu,
Jer ju gledah žarče, sladje,
Stidna diže mahalicu:
Za oblak mi sunce zadje.

Svrši mladić. — Hvale tušta.
Množtvo samo pljeskat voli,
Mahalicu dika spušta
Polahko li . . . polahko li . . .

Dospje oblak do pod oči,
Ustavi ga ruka biela,
Iz oka joj iskra skoči . . .
Sievnu . . ., munu . . . u me striela.

XIX.

Pobratimstvo.

Kćerke roda ponosite,
Što mi pjesmam volijaste,
Vi me odsle bratimite,
Po Bogu mi sestre da ste!

Evo zuji tamburica
Mar za narod i slobodu:
Sve osvjetlat ajte lica,
Slobodnice budte rodu!

Tako vama duše spasa,
Za dom, za rod uz nas stojte,
Materina vriedne glasa
Samo naše pjesme pojte!

Pobratim vam pjesnik ne da
U nehajstva kut se skrivat,
On će, gdje bi bilo leda,
Oganj srdca podjarivat.

Hrvatski će svećenici
Molitvu nam svetu reći,
Te će pjesme mojoj dici
Od srdca mi srdcu teći.

Samo, zlato ne sudjeno,
Ti ne zov' me bratom svojim;
Na glas taj bi umom šeno,
Tê se sreće toli bojim!

XX.

Dobra molitva.

Po vas koju dodju l' svati —
Od vašega tada pobra
Nek vas u dom novi prati
Molitvica ova dobra:

Veselo mi pošla s doma
U dom draži, u dom bolji,
Gdje temeljit vam je dvoma,
Krilatiti dvojoj volji.

Kud po dvora zirneš kutih,
Cvalo cvieće zimi, ljeti;
Gdje ti bude čulom čuti,
Svuda ptice pjevale ti!

Gdje se hvatiš polja, gore,
Nek se s mjesta sve zeleni,
Nek ti plodi truda zore
I na pustoj, goloj stieni.

A u krilu njege prave
Uznjihaj si vlast, slobodu:
Krepke volje, bistre glave
Zviezdom zasjaj svomu rodu!

Dodju l' po te, diko, svati,
Nedragi će uzdišući
Molitvu ti ipak dati,
Makar srdce teglo pući!

XXI.

Nevolja veća od Velebita.

Gle, Velebit to je gora,
Najveća nam to planina,
Od sinjeg nas dieli mora
Od braće nam Dalmatina.

Knežić umom velik vele
Prevali ga zidanikom,
Leti žica brža striele,
Poniknula gora nikom.

Još će onud parna kola,
Utrobom će k našoj braći:
Zahman prieči stiena gola,
Svomu će se svoj primaći.

Al je veća, puno veća,
Neg Velebit kameni je,
Nevolja mi ne kasneća,
Kad je suncu da me grije.

Nema iz nje staze, puta
Ne znam, kud bi, kamo l' glavom;
Jer je draga zima ljuta,
Gora leda snom i javom.

A tu goru grdnu toli,
Ah raztopit moći nije:
Kano more o krš goli
Moja ljubav o nju bije.

XXII.

Vrzino kolo.

Div Velebit u vrh gdjeno
Strši glavom svojom golom,
Gumna ondje ravna eno,
Vrzinim se zove kolom.

Izučivši dvanajst škola
Tuj po dvanajst dodje djaka,
Vrzina se posred kola
Uče knjigu vilenjaka.

Prirodne se ùčê tajne,
Što je udes, slučaj što li,
I slobode dohvat skrajne
Tuj proučit svaki voli.

Od orlova uči surih
Lećet nebu pod oblake
I da očma ne zažmuri
U sunčane gledjuć zrake.

Tuj se negda i ja spetih,
Zadah braći vjeru jaku,
Suncu žarku viek posvetih,
A i zviezdi i mladjaku.

Sunce ti si nad oblakom,
Kom' u dòmak smjet mi nije;
A ta zviezda nad mladjakom
Znadeš, što mi, što li ti je.

XXIII.

Kićeno kolo.

Igra kolo na okolo,
Uz brata nam eto brata,
Majke slovo nas podbolo,
Tko se uzda, taj se hvata.

Birani su tuj junaci,
Sto vam drugih jedan valja,
Sastali se tuj prvaci
Sviju naših jug-zemalja.

Ne pazi se u nas više
Koje vjere koji bio,
Kakovim li pismom piše,
U kolu nam svaki mio!

Ta rod smo si po tom slovu,
Kojim majke naše sbore,
Sincima nas kojim zovu,
Kojim nam se gore òrê.

Ne krzmajte, sestre, dakle,
Izkitite kolo naše,
Ne bi l' napried nas pomakle
Snagom divne njege vaše.

I ti, željo srdca moga,
U kolo nam skokni skokom;
Al se hvataj uz drugoga,
Ne strieljaj me crnim okom!

XXIV.

Moja bezposlica.

Jma ljudi bezdušnika,
Niesam kriv im mrku licu,
Al me krive mučenika —
Tek da tjeram bezposlicu.

A ja, brižan sobom samim,
U noć vilu sjetnu mitim,
Da joj sladak glas izmamim,
Kojim ove riedke kitim.

Mnogo puti pri toj radnji
Tja do zore ja se trudim,
I da ne bi usto zadnji,
Rod si rano pjesmom budim.

Brižan, da me tko ne oda,
Bojske mnogu pjesmu gradim,
Rad bih zrela da vam ploda,
Da vam zlatne rude vadim.

Zavidnik mi, zlobnik tko je,
Na mom radu nèrâd vidi,
A svojatat pjesme moje
Takvić ne hće da se stidi.

Nije, nije pjevat lasno,
Uz žicu se srdce lama,
Pjevat mi je preopasno,
Dragu ljubit — propast sama!

XXV.

Želja za zorom.

Zlatna zoro, svani skoro
I zažar' se od grimiza!
Pored drage stani, zoro,
Da vas obje gledam s bliza.

U mog zlata više sieva,
Krasnija je rumen mnogo;
Kad mi sine, krv se sgrieva,
Razblažim se, mili Bogo!

Zlatna zoro, svani skoro
I donesi biser-rose;
Jer bez rose ja izgoroh
Sa sunca si vrane kose.

Zlatna zoro, svani skoro,
U slavi joj cvieće kaži,
Srdašce joj preoporo
Na pogled se taj da sblaži.

Zlatna zoro, svani skoro,
I dovedi danak bieli!
Rod te čeka, nejdi sporo,
Tebe i dan davno želi.

Zlatna zoro, svani skoro
I olakšaj bezsanicu,
Dragoj kaži, zlatna zoro,
Sliedak suze na mom licu!

XXVI.

Zamieranje dragoj.

Što me, sunce, mamit skoči
Na te oči, crne, krasne?
Kad će drugi ljubit oči,
A ta meni luč da gasne?

Što na lice mamit uze,
Kad će drugi dragat lice,
A niz moje tja da suze
Obore se s ieda nice?

Što na rúje mamiš svoje,
Kad ih širit kaniš drugom,
A ja gledjuć srećno dvoje
Da se s mojom sestrim tugom?

Što me mamiš na vrline,
Na prednoće i ljepote,
Sve kad ima da me mine,
Kad te drugi meni ote?

Al što jadan zamieram ti,
Kad je moje sud sudbine,
Nemilosti um da pamti,
Svaka nada da mi gine?

Stradam željeć usrećiti
Tebe dragu i dom mili:
Ma mi žića pukle niti,
Samo vi mi sretni bili!

XXVII.

Hvale djevovanju.

Djevuj, caruj, dušo moja,
Dok ti samoj bude dosti!
Ah ne traži duši boja,
Dvojbe, sumnje, nevoljkosti.

Djevuj, caruj, dušo moja,
Još ti ševa eto pjeva,
Još je svaka pjesma tvoja,
Još te briga trt oklieva.

Tvoj je viek to, tvoja slava,
Tvoja igra, igralište!
Od tebe se dužnost prava
A i žrtva slabo ište.

Tvoj je vienac, cvietki tvoji,
A ko leptir meda žedan
Mnogi mladić spreman stoji,
Da mu cvietak dadeš jedan.

Ne daj cvieća nijednomu;
Nije nitko, dušo, toli
Prijateljem carstvu tvomu,
Nit ti voli, pjesnik koli.

Diči mi se svojom cienom,
Djevuj, caruj, užij sreću:
Bar, dok niesi razcarenom,
Zavidnikom skapat ne ću.

XXVIII.

Bogorodičino cvieće.

Ljiljan-cviete, živa sliko
Nedužnoće i čistoće,
Krasan si mi, biel toliko,
Tebe mi se slavit hoće.

Tebe nam je božja mati
Od sveg cvieća zemlje ove
Smilila se svojim zvati,
Da ga i sviet tako zove.

Vonj ti brže zrakom pline,
Namah ga je spetit moći,
Vidion je iz daljine
Tvojoj sniežnoj sjaj bjeloći.

Rad li gledam nježna čeda
Lier u ruci, skromnim okom
Povorka ih gdje se reda
Slična božjim andjeokom.

Koje no mi sestre vi ste,
U srdcu mu mjesta nadjte,
Mirisne mi, biele, čiste
Svietu na glas sve izadjte!

Na svetoj si nevještini,
Djevojačkih na osnutcih
Draga mi se ljiljan čini
A u majke božje ruci.

XXIX.

Božja slava.

Slavi, dušo, višnjeg Boga,
Hvalu božju liepo sbori;
Jer ti dade dobra mnoga,
Jer te toli liepu stvori.

Od Boga ti oči crne,
Od njeg oku munja živa,
S koje srdce moje trne
A i duša sjetna biva.

Od Boga ti crni vlasi,
Ona tanka, crna svila,
Kojom mene ljepotna si
U tu mrežu zamrežila.

Od njeg ruke umione,
Biser-zubi i ustašca,
I stas vitak, sitne none,
I mila ti krv srdašca.

Od Boga ti zemlja ova
Stan veselja, raj milina,
Tvomu rodu od vjekova
Mila, draga postojbina.

Od Boga ti jezik krasan,
Zvonkost grlu pojastomu:
Pjevaj, dušo, u glas jasan
Slavu Bogu velikomu!

XXX.

U dragin pomenik.

Svaki dan se, zlato moje,
Daj spomeni, rodu što si,
Daj se sjeti krvi svoje,
Spomenom se tiem ponosi.

Majčice se daj spomeni,
Milovati imaj brigu
Majčin jezik posvećeni,
Materina glasa knjigu

Još se sjeti zatočnika,
Koji za dom pogiboše,
Spominjat je vazda dika
Zrinoviće i Miloše.

Daj spomén' se svog poštenja,
Na kom ti je živjet s nami,
I da sva nam snaga jenja,
Kad se narod kćerî srami.

I spomenut još izvoli
One, što se za dom trude,
Od Boga nam daj izmoli,
Na jugu da sloge bude.

I spomén' se onog jošte,
Koji vazda spominje te,
Koji s tvoje nemilošte
Stradanjem će da se smete.

XXXI.

Hrvati i Srbi.

Kako bi se skupno zvali?
Tko će pravo ime znati?
Kad smo već se lučit stali,
Budmo Srbi i Hrvati.

Budmo jedno, budmo drugo,
Pak se mržnje ostavimo:
Ne bi l' nam se vrag ne rugo
Zavidit nam snagu imo.

Prozva Francez, sin taj dike,
U prvome carstva mahu
Bratskom vojskom krajišnike;
Jer se braćom sami zvahu.

Budmo dakle sbilja braća,
Štujmo starih glas junaka,
Kad nas mudrost na to svraća,
Da je sloga vazda jaka.

Ti bi, dušo, kakova si,
Mogla svakog pohrvatit,
Al te molim slogu spasi,
Spasi volju tek se bratit.

Majke glasom guči divno,
Ne će čut se crt pismena;
Tek da srdce nije kivno —,
Duša duši otudjena.

XXXII.

Sudbina mi.

Na muke sam, draga dušo,
Rodjen više, neg na lasti:
Već sam dosta grka kušo
A još malo, malo slasti.

Kap o listu visjah prosta,
Pomroše mi moji rano,
Bez svojštine jadan ostah
Kano drvo okresano.

Kolikom se kinbom kinih,
Bog to znade i još neko;
Za to, ono, što sačinih,
Nagradu je drugi steko.

I ti, slavni pokojniče,
Smjesti mnogu kukavicu,
Dade, što se komu sviče,
Meni za sve ni mrvicu.

I dan danas mučim muku:
S tvog me leda studen trese;
I dan danas kukam kuku;
Još mi narod ne slaže se.

Okajah si griehe odje,
U raj doć ću, bilo kako;
Ako l' tamo draga dodje:
I u raju naopako!

XXXIII.

Lisinski.

Oj Lisinski, tužni druže,
Kućanine smrtna stana,
Druže sveze ponajuže,
Spominjanje mladih dana!

I ti, brate, milovaše
Milinje si gudbe zvučno
I list zelen gore naše
Preko reda, biesno, mučno.

Oj da si mi na tom svietu,
Ti bi znao izniet jedan
Glasom divnim tugu svetu,
Ljubavi mi vapaj biedan.

Tvoj bi glas joj, moj Lisinski,
Kosnuo se srdca pače,
Na tvom grobu drug vilinski
S tog uz dvogub lelek plače.

Bogatašu naše gudbe!
Kukavno li jadan svrši:
Mi smo krivci težke sudbe,
Negled naš te mlada skrši!

Bilo ti se kanit drage,
Pustit divno skladbe glasje,
Puče žica, nesta snage . . .
Zla kob, druže, stigla nas je.

XXXIV.

Tri mi tuge.

Slavuj pjevo u vrtliću
Uz dvor dragin usred hlada,
Mileći se svakom biću
Meni do tri tuge zada

Prva tuga na srdcu je:
Što ne mogu poput ptice
K njenu dvoru, da me čuje,
Da me lovi u zančice.

Druga mi se tuga piše:
Što se pjesma ptice male
Dragoj mili stoput više,
Neg kad ja joj pjevam hvale.

Tuga treća najveća je,
Što se zalud jadat maših,
Što tê žive osjećaje
Pojmiš, ali odbijaš ih!

Oh, kad slavuj tuži milo,
Onda plačeš, dušo draga,
Od mila bi, liepa vilo,
Ljubila ga, dragala ga.

A kad ja ti jade jadam,
Duša ti se sa mnom boči,
Prijazna mi suza nadam
Na crne ti ne će oči.

XXXV.

Pjevaj vazda!

Pjevaj, diko, tanko, glasno,
Nek se za dvor srećan zna ti
I za tvoje grlo jasno:
Veseo ti otac, mati!

Pozdravlja li pieto zoru,
Zapjevaj nam božju slavu;
Kad ožive sve u dvoru,
Pjevaj hvalu pčeli, mravu.

Večerom li mrak se hvata,
Uzdiše li duša sama,
Vin' se druzi oko vrata,
O dragom joj pjevaj namah.

Družtvo li se naše nadje,
Zabavu mu pjesmom sladi:
Od pjesme nam ništa sladje,
Iz srdca nam suzu vadi!

Gdje nam mladež, drage gdje su,
I po gradu, po svih selih,
U samoći i na plesu
Pjesmom, dušo, rod veseli!

Tko bo naš je, pjesmu ljubi —
Il u hramu, u kući li,
Rad li radi, dan li gubi,
Pjesma mu se vazda mili!

XXXVI.

Div na Kleku.

Pogledaj de, ljubaznice,
S istoka nam starca Kleka:
Po njem div se lego nice,
Sudnji danak mrtav čeka.

Eno glave sa šišakom,
Kovrči se niz vrat kosa,
Smrklo mu se čelo mrakom,
Eno brade, brka, nosa.

Koljena mu i dvie stope
Eno strše s visa Kleka,
Tuj počivat on se pope,
Da ga vidi rod s daleka.

Kraljević je ono Marko,
Nije umro, nego spava,
Sine l' Slavi sunce žarko
Na Turke ga eto lava!

Uzor nam je on vrline
I junačtva i dobrote,
On za svoje stoput gine,
Brani ljubav i sirote.

To ti duh je naroda nam
Nadajuć se ratnim trubam,
Prene li se, blago stranam,
Blago našim tada ljubam.

XXXVII.

Noćno sunce.

Nopal cvieće velecvjetno
Cviet je, dušo, čudnovati:
U toplo ti doba ljetno
Samo jedne noći cvati.

Kad ga vidjeh prvog reda,
Gdjeno cvati pod vrhuncem
Negda našeg Domogleda*,
Pričini se meni suncem.

Bila liepa mjesečina —
Dvoma dragim liepe sreće,
Zavlada li svud tišina,
Kad se jedno s drugim šeće.

Sam se šetah, često vratih
Posred noćnog gledat hladja,
Gdje se uze razcvjetati
Cviet ko sunce, kad se radja.

Zlato iz njeg sjati stalo,
Razplinu se vonj vanilje . . . .
Do pred zoru zlato sjalo,
Tad se sklopi čudno bilje.

Tvoj mi milak u istinu
Na taj cviet je nalik dosta:
Samo jednom kroz mrak sinu,
Tad se smrče i mrak osta.

* U Mehadijskih toplicah.

XXXVIII.

Pjesnikovi dvori.

Podji, dušo, momu dvoru,
Dodj' od želje malo k meni;
Dodji vidjet zelen-goru,
Kako mi se svedj zeleni.

Dodji vidjet dvorac mali:
Navrh gore njeg mi vila
Od ledaca sjajnih sali,
Zlatom pokri krovu krila.

Kud me gorom oko vodi,
Kud se krepkom nogom penjem:
Biserom mi javor rodi,
Rodi dragim bor kamenjem.

Kudgodj kročim, samo cvieće,
Po polju mi zlatno klasje;
Pokraj vode žuboreće
Čuješ grma milo glasje.

Golublje mi biser bere,
Labudovi brod mi nose,
Jelen hitri, plaho zviere,
On me nosi diljem kose.

Al u dvoru kukavica
Sjela na grud tamburici,
Dvor da sine od tvog lica —:
Nesta traga tužnoj ptici.

XXXIX.

Plitvička jezera.

Crne oči, vidjet hodte
U vis onim našim stienam,
Vidjet hodte te krasote,
Čuda Male Kapele nam.

Izpod Kika kitne kose
Korita je u sedmera
Sinje vode skupilo se
Na visini u jezera.

Spojena su izpod Kika
Jedno s drugim slapovima,
Pastrva se tud praćika,
Srna vode, brsta ima.

Slap sa visa niz strmeni
U zelenac sipa brašno,
S vrleti se grm zeleni —
Gledat krasno a i strašno.

Sedam mi se to jezera
Čine naših sedam rana;
Da nam sreća boljku smiera —
Eto sladkih sedam sana!

Korana bi tekla iž njih
Pripoviedat Kupi, Savi,
Kol' je vriedan narod bližnji —
Kol' su liepi sni na javi!

XL.

S a v a.

Teče Sava s Triju Glava,
Slovjenskoga iz tog kraja,
Te krivudce do Dunava
Tri nam grane k jednu spaja.

Srbi tuda i Hrvati
Te Slovenci: Posavci smo;
Savom plovi Slava mati,
Širi sloge sveto pismo.

Te na svojih majka grudih
S izvora nam nosi nadu —
I Slovinstvo sveto nudi
Zagrebu nam, Biogradu.

Tužno motri tužne kraje,
Gdje joj nekrst djecu bije,
Odkle čujuć jauk raje
Brat priteći vlastan nije.

Rieko svetih čuvstva naših!
Po zelenu teci sagu,
Bujnom, možnom snagom paši
Postojbinu braće dragu.

Bogati nam zemlje troje,
A odplini naše jade;
Kazuj hvale drage moje,
Rod da za nju, za me znade.

XLI.

Zagreb.

Zagreb-grade, željo moja,
Hoću l' igda u hlad gora,
U cvieće ti perivoja,
Pod krov tvojih bielih dvora?

Svetom kralju da u hramu
Na divotah oči parim,
Svetom pjesmom Bogu samu
Da s' odzivat haran marim?

Da s Dveraca u cik zore
Posavje mi pukne ravno,
Da daleke gledam gore,
Starog Kleka stienje stavno?

Po tom vrtu vladičinu
Trag da sliedim vile seje,
Ljubkost tražim ljubičinu,
Cviet da svaki pitam, gdje je?

Da po krasnu Maksimiru
Blažen bazam, miris dišem,
Na vilinskog stana miru
Nove pjesme da vam pišem?

Zvona da ti, Zagreb-grade,
Sjećaju me mladih lasti,
Pa da Bog mi vidjet dade,
Gdje ćeš rasti, bogat cvasti!

XLII.

Božić.

Mila moja pobožnice,
Božićuj mi, kano prije;
Ne daj ništit povoljice
Spominjanja djetinskijeh.

Slame kvočuć daj unesi,
Po koj orah po njoj hiti,
Čestnicu si daj umiesi,
Sdjela žita mora biti.

Daj i pucat u čast veću,
A ti, dušo, liepom sgodom
Upaljenu držeć svieću
Mirbožaj se s milim rodom!

Pjevaj mjesto drugog česa
Il »roždestvo«, ili ono:
»Rodio se kralj nebesa«,
Kako ti je srdce sklono.

Da je meni kojom srećom
Božićovat s tobom smjeti,
Pak u ruci ti sa sviećom
Da me ljubneš — Bože sveti:—

Namah ti se prepodobih,
Živ se raja dostah taki,
A od Tvorca izpjevo bi,
Nek je božić danak svaki.

XLIII.

Živio!

Kad se vragu napadniku
Najgoremu mi otesmo,
Urnebesnu začuh viku,
Začuh tebe, glasna pjesmo!

Složan, krepak iz sto grla
»Živio« nam omilio!
Tudja kanda obumrla,
Našom duh se osilio.

Ma da kunjam, korotujem,
Na klik taj mi krvca plane;
Gromotan li klik taj čujem,
Pobjeda mi na um pane.

Kada junak sâm u sriedi
Bojak bije tvoreć čuda,
Čij li govor zlata vriedi:
»Živio!« mu grmi svuda!

Kad na bielcu u boj mahnu
Jelačić nam sabljom svojom,
»Živio nam!« grmnu banu,
Domovinom grmnu trojom.

I ja tako grmim evo:
Živio! nam kralj Hrvata,
I sav jug nam desno, lievo
I divota moga zlata!

XLIV.

Pijanka.

Bielom rujom crnu bocu
Uzmi, diko materina,
Uspi svomu pjevaocu
Punu čašu rujna vina.

Nedraga si napoj žedna,
Žedna tvoje miloštice;
Ta mi treba čaša jedna,
Preda te ću pasti nice.

Pak zabrani nastolniku
U me dirat, tentati me,
Da po njegvu zakoniku
Ma u koje pijem ime.

Reci, neka nazdravljaju,
Kako koji umie bolje,
Nek govorit, pjevat haju,
I široke budu volje.

Reci, da sam oganj sami,
Da sam pijan tvoga milja,
Kako srdce udara mi,
Da bi mogo skapat sbilja.

Reci, kad će nazdravljati
Domu, tebi, moja kruno,
Da ću sve ih nadpjevati,
Toli vas je srdce puno!

XLV.

San na javi.

Drugi ob noć snom se bavi,
A ja sanjam svega danka
Te zatomit znam na javi
Jade svoje srećom sanka.

Sanjam, dušo, nešto malo
Da sam ti se ognjem sviko,
Da t' je srdce tinjat stalo,
Da me ljubiš, sladko diko.

Sanjam, da me sreća kumi,
Po mom dvoru da se šećeš,
I da sretna u ruku mi
Milu svoju desnu mećeš.

Sanjam, da mi dade Bogo
Naći žicu zlatne rude,
Kamenja mi dragog mnogo,
Čista srebra silne grude.

Pak da tratim milijone,
Sve da gradim u velike,
Palače nam, glumione,
Propileje, spomenike!

Tiem na ponos rod da silim,
Da mu dižem vrstne glave,
Tebe slaveć da se krilim
Iznad hladne vode Save!

XLVI.

Junačenje.

Ljut mi vranac igra, skače,
Poda mnom se pjeni, znoji,
Pokoran je prstu pače,
Mog se glasa biesan boji.

A na ruci sjedi soko,
Pazi svoga gospodara,
Kud mu ljuto brije oko,
Komu li se propast stvara.

Uz bok sablja zvekće, zvoni,
Izza pasa mala reži,
Putem vrag se mene kloni,
Izpreda me zmija bježi.

Po visokih kada dvorih
Istinu je, pravdu branit,
Dvor se mojim glasom ori,
Za dom ću se na sve skanit.

Il će ti se umlja hćeti,
Da se javne kriepka duša,
I da s tobom nebu leti,
Voljan rod da pjesmu sluša?

Što li da te sa mnom spaja?
Bojiš li se burne ćudi?
Misliš, dušo, ne nać raja
Pjevalačkoj na toj grudi?

XLVII.

Djurdjev danak.

Djurdjev danče, daj se javi,
Da mi gora listom lista,
Da mi cvieće opet mavi,
Da krasotom sviet zablista.

Da od ognja oka njena
Bježim u hlad, u list rašću,
Ili njedra na ledena
Hladnoj rieci — tjeran strašću.

Il da skočim vidjet prvi,
Kako rod se djela laća,
I sve žive, vri i vrvi,
Napredovat teku baća.

Pa da uprem uz njih i ja
Dug oddužit svoga vieka,
Da nam blago vrieme prija,
Teknu rieke meda, mlieka.

Grani, sunce Djurdjev-dana:
Što imade pravih glava,
Da se skupe sa svih strana,
Nek Djurdjevska bude slava!

Svani, danče, draga da mi
Uzme silno uzdisati,
I jer sâm je ne domamih:
Ne bi li me tegla zvati!

XLVIII.

Knjižici toj.

Knjigo mala, titnjaj, rasti,
U zlato mi odjeni se,
Budi duhu izvor slasti,
Raztapaj se u mirise!

Dragoj nosi ote vience,
Njoj ih davno ja posvetih;
Trojim sestram poimence
Gledaj, knjigo, omiljeti.

List ih po list slašću mami,
Gizdaj mi se i treperi,
Mićenoj ti gospodjami
Ne će l' sve se širit dveri.

Ti ih dragaj, ti im reci,
Da će one jug nam spasit,
Da će poviest svimi vieci
Zadušbini o toj glasit.

Blago si ga tebi tada
Na tih rukuh, nježnih, bielih,
Uz ta srdca žarka, mlada,
Na samoći, na posielih.

Blago si ga pjesmam mojim,
A na ustih ružičastih,
Na toj njezi blaženoj im
Liepo bit će mirit, cvasti.

XLIX.

Hvatanje slamke.

Na vilinskom na poljicu
Dožnjevam si zlatno klasje,
Izbi o klin tamburicu
Objesiti hora, čas je.

Čas je, da se kocka baca,
Nas smo dvoje sad posamke,
Poput družnih žetelaca
Sad se ajdmo hvatat slamke.

Do dvie slamke oko sriede
Drž' u liepoj lievoj ruci,
Ja ću odsdo, odsgo dede
Slamku za kraj ti povuci.

Istu l' slamku spopanemo:
Bud mi duši sladka seka,
Da se tako milujemo
Dok je svieta, dok je vieka.

Ako li se razminemo,
Ako ja se druge hvatim,
Da se, dušo, razstajemo,
Da u tuge stan se vratim.

Il da idem svietom bazat,
Tajit tvoje liepo ime,
Sjetan slamku svim pokazat,
Što no s tobom razstavi me.

L.

Praštanje.

S Bogom, dušo, idem eto,
Od tebe se kradom kradem,
Ne znam, kud bi jadan kreto,
Poći mi je, to tek znadem.

Na oči ti ne ću više;
Negledu im nema kraja,
Kraj se samo nadam piše,
Dieleći se pjesnik sdvaja.

Čini mi se, tako biva,
Smrt li dodje viek nam skratit,
Polazeća duša živa
Znade, da se nije vratit.

S Bogom ostaj, andjele mi,
Nagledat se kog ne mogoh,
S kim se razstat eto spremih,
Ne kušavši sreće mnogo.

Bez mene si sreću teci,
Kušaj svjetske sve dragote,
Prokušav ih pravo reci,
Je l' mi srdce vriedilo te?

Znaj, u živu srdce tielu
Gori za te uz viek kratak,
I mom negda u pepelu
Još će tinjat taj žeratak!

DRUGI DIO.

I.

Naputak.

Izpod Kleka, stiene lomne
Krećite se Podunavlju,
Kriesite se, zlatke skromne,
Kud će draga u svom slavlju.

Smilje raste kuda zrije,
Bosiljak joj tragom niče,
Sa cvieća se rosom mije,
Svako milje k njoj se stiče.

Polietajte pred njom, za njom,
Željam mojim krilca dajte,
Nježne, tihe noćju, danjom
Nju mi kriesom okružajte.

Ne bi l' uz vas ljepša bila,
Nadasjala sjaj vam sami;
Ne bi li se dosjetila,
Da ste iskre iz srdca mi.

Iznenada uporavi
Podunavlju da se puti,
Nit je plač mi obustavi,
Nit je pjesme tuga smuti.

Nije druge, za njom ajte,
Uz nju, uz rod duh se mota;
Viek joj mladjan ukrašajte,
Jer nam bez nje nij' života.

II.

Moji šestoperi.

Kao Marku čvrst šestoper
Nevoljici služiaše
Te si bula cviet kaloper
Često smrvljen nalažaše:

Kriesnice mi sa šest krila
Tako eto oružje su,
Svjetova me njime vila
Suprotnut se drage biesu.

Tiem šesterim cvieća kitam
Rosom suza većam cienu,
A šestoper gotov hitam
Na dragu si ne sudjenu.

Al šestoper svak namjerce
Čim se takne moga zlata,
Razstavi se svako perce,
Te ju u skut ljubit hvata.

A ja mjesto da sam svlado
Kivnu svoju protivnicu
Sam sam sebi ranu zado
Spaziv veći gnjev joj licu.

Moj šestoper svaki sljednji
Tek je plien joj dočekani,
Na toj muci, milka žednji,
Ja sam plien joj ne gledani.

III.

Težki jadi.

Jstine vam! braćo draga,
Znate l', što je ljubit sbilja,
Štogodj smogne duše snaga,
A sve njena žednjet milja?

Za težke li znate muke,
Kad joj duša sva se čini
S božje strane, s božje ruke
Uzor sreći i milini?

Kada misliš: ta te shvaća,
Uz srodan ti duh, pregnuće
S tobom prava kći domaća
U goru će, u vodu će!

A kad tamo, moj jadniče,
— Da li ima udes hudji? —
Drugi joj se netko sviče,
Od mene se jednog tudji.

Vidi silu paljevine,
Vidi srdca moga jade;
Al joj duši u nutrine
Oganj isti ne dopade.

Nema meni, munje nema,
Da jcj sievne srdcu do dna,
Vila mi se na bieg sprema —
Mučna, nujna, nelagodna . . .

IV.

Sjećanje.

Još se sjećam srećna dana,
Kad iz noćnih, zviezdo, skuta
Ti mi granu ne nadana,
Kad te spazih prvog puta.

Još se sjećam srećna časa,
Kad me dirnu iz duboka
Divna njega tvoga glasa,
Glas taj božjeg andjeoka.

Još se sjećam onog trena,
Kada na me okom mače,
Kad me miljem zatečena
Prva bolja boljet zače.

Težka, Bože, uzdisanja,
Vrućih želja, krasnih nada,
Osupna mi susretanja
U gledanju rajskog slada.

Ali zalud ognjem disah
Svom te ljubeć silom duše,
Zalud krvcom pjesme pisah:
U srdce te ne žacnuše.

Sjećam ti se svih milina,
Što ih kob mi ne privrnu,
A sad kušam posred tminâ
Tog sjećanja tugu crnu.

V.

Zaklinanje vile.

Što ga radiš, posestrimo,
Koje imaš preče stvari?
Sviet se šulja nujan mimo,
Za pjesmu nam slabo mari.

Bratinstva ti, pristani mi
Źarčom misli, ljepšim glasom,
I sa zviezda sjaja snimi,
Paši pjesmu zlatnim pasom.

Daj mudrine zlatna grudja,
Daj milina našeg kroja,
Milija im nego tudja
Nek je sestram pjesma moja.

Očiju ti, daj mi čara,
U zlato mi pero moči,
Da joj silom tvoga dara
Znam občarat crne oči.

Ne bi li joj za mnom malo
Um se svraćo, duša trgla,
Srdce za mnom čeznut stalo,
U njedra si cviet moj vrgla.

Napredka ti tako zdrava,
Daj pomozi, sladka vilo,
Pokraj Save i Dunava
Ne bi l' pravog sklada bilo!

VI.

Hvale joj.

Hvalite ju, pjesme moje,
Moju dragu ne sudjenu,
U čudu si svi da stoje
Čujuć slavu ne čuvenu.

Gle je skromne, gle srameće,
Gle andjelka dobra, čista:
Gdje vam nožku ona meće,
Dobro svako niče, lista.

I čistoćom sva je divna,
Ne zna, što je luda gizda,
Na izdajstvo uviek kivna
Umriet voli, neg da izda.

Toga, toga dajte mlieka,
Krv poštenu dajte djeci,
Obražčića u nas meka
Nitko više ne zateci.

Tad kraj Save i Dunava
Kresovi se neka lože,
Zapjevajmo golih glava:
Triput slava tebi, Bože!

Sva je sreća doma, roda
Vriedna doma vladalica,
Sviest, junačtvo, čast, sloboda
Zavreda je ženskih lica.

VII.

Ciena vjere.

Da ljubomor ne mori me,
Ni da nije do vjere mi,
Tko će griešit na to ime,
Pod rugavet da me spremi?

Nije, nije krv mi voda,
U mene vam još je žuči,
Ne će nemar ni zła sgoda
Pod sramotu da me skuči.

Nit odvratit od nje čiste
Nikakvi me ne će hiri,
Vjerom zlatim ove liste,
Ma da u njih ne zaviri.

Samo njoj ću milje snovat,
Samo jednu hvalit vjeru,
Nju u zviezde jednu kovat,
Po njoj mjerit sreće mjeru.

Nikomu je ne dam liepe,
Vjera j' i njoj velje ciene,
Svi joj živi živci strepe,
Kada Hrvat vjerom krene.

Nevjere je trista čuda
Nove svike, nova kroja . . .
Kad nestalnost nadje svuda,
Još će ona biti moja!

VIII.

Molećoj se dragoj.

Tiho mi se moliš Bogu,
Zor se blažen nebu puti,
Uznos javlja skromnost mnogu,
Višnji čuje molitvu ti.

Čim se ruke tvoje sklope,
Već na zemlji s nami niesi,
Sveta duhom već se pope
U dom božji na nebesih.

Andjeli te gledajući
Moliti se s tobom stali,
Uzdisaj ti čuvši vrući
Svi se svetci smilovali.

Bogumila pobožnice,
Svladale ti zemlju dike;
Molitvom ćeš klekla nice
Još pokorit nebesnike.

Odsle rodu zavjetnica,
Svetica mi ti ćeš biti,
Božja ćeš nam ugodnica
Sve u Tvorca izmiliti.

Blago onom, komu voliš,
Za kog šapnu ustnice ti;
Blaga dušo, kad se moliš,
I mene se milo sjeti!

IX.

Zlatokosa premica.

Vidjeh dievu i nje kosu:
Oko lica zlato savi,
Našušuri, nježno prosu —
Ko kolobar svetca glavi.

Iz zlata se iztisnuše
Lišca bjelja od mramora,
Hladna, mrtva, sva bez duše,
Ko snieg cielac snježnih gora.

A u sniegu mrzlu vidjeh
Dva ugljička mrtva, vrana,
Sve mi tielo čam obidje,
Takva bila dieva strana.

Za čas rujom nježnom, sitnom
Razturi si kosu s čela,
Zenicom si žarkom, mitnom
Striele sipat započela.

Pomoli se i niz zuba,
Živnu eto mramor bieli,
S dragim uze sborit ljuba,
Te se mramor poandjeli . . .

Bila čudo od ljepote!
Začudih se, prepadoh se . . .
Al je ljepša i od ote
Moja dika crne kose.

X.

Ljepota.

Uz ljepotu sve se hvata,
Svatko joj se božji klanja,
Svatko živ ju rad svojata,
Uzrok nam je uzdisanja.

Za leptirom krasnim strepim,
Na liep vedrac oko pregne,
A za cvietom nježnim, liepim,
Desnica mi sama segne.

Mjesečina liepa, jasna
I liep mi se danak mili,
Liepo janje, srna krasna
Na milost mi srdce sili.

Kamo l' ne bi srdce breklo,
Hvatalo se vazda za te,
Kad se na te toli steklo
Divotnosti obilate;

Uz ljepotu tiela svega
Kad još ljepši glas se sluša;
Kad se svagdje srdca njega,
Preliepa ti javlja duša.

Ta ljepota duše svlada,
Osvoji ti, sveza mene:
Od nje sreći ja se nadah,
Za njom srdce sad mi vene.

XI.

Istina.

Istina je dragi kamen
Padši na sviet sa nebesa,
Istina je plemstva znamen,
Kruna tvojih sto uresa.

Sjajnog toga od kamena
Sav ti dom se milo sjaje,
U tom svjetlu uzvišena
Duša živjet privikla je.

Ne znaš varke, dvoličenja,
Duši ti je laž strahota,
Zazorno ti, što se mienja,
Što se amo, tamo mota.

Miso bistra, dragost vedra,
Obraz svietô, ćud ti blaga,
Burkanje ti bôna njedra
Istina je živa, naga.

Sbor ti, volja, pogled oka
I suza ti milostiva,
Uzdisanja glas duboka
Istina je prava, živa.

I tvoj nemar, dušo, za me
Istina je gorka, strašna;
Al ugasit moje plame
Muka ti je neizdâšna!

---

*

XII.

Budnost duha.

Duh ti žive, ter se krili,
Sviestna si mi, domu što si,
U Boga t' se uzdat mili,
Pak se rugaš smrtnoj kosi.

Kinbi, brigam ti se sviče
I vještini svakoj dovi,
Duhom nigda ne poniče,
Svedj si krta poput kovi.

Znadeš sama, da si čemu,
Da si temelj svojoj kući;
Ružica si na svom triemu
Sav dom mirom proničući.

Šest mi dana uz mar kruti
Trudiš svoje ruke zlatne,
Sedmi gledaš počinuti
Kušat slasti nebohvatne.

Tada pojuć uznosnice
Duša ti se nebu vine,
Višnjemu se smieši lice,
Raduje se sa visine.

A te skromne kriesnice se
Oko tvoje mile glave
Sve lagodce roje, kriese,
Nebohvatan duh ti slave!

XIII.

Suza joj.

Možda ti se sjećat stane
Duša duše nevoljničke,
Kap žaobe možda kane
Mojim jadom podu ničke!

Nesreći mi koje sreće,
Da te čuvstva survat hćednu
I da na tvog oka zrieće
Natisnu ti suzu jednu!

Od te bi se suze namah
Stvorilo mi biser zrno,
Kud poleti k nožicama,
Ugrabit ga brz bi srno.

Zlatom suzu tad okovah,
Na grud viernu namjestih ju,
Srećan li ti pjesnikovah
Uz taj zapis na njedriju.

Za sve blago ovog svieta
Biser-zrna ne bi dao,
Beznadnih si iza ljeta
Nadat bi se pače stao.

Jerbo gdje je zapis takov,
Gdje je suza s mila lica:
Ma i u dom siromakov
Doć će skoro žalilica.

XIV.

Preporuka drage Milutinu.

Mili druže, ime moje,
Po pjevanju slavni brajne,
Što no k jednu, davno to je,
Latismo se cielji sjajne.

Eto k tebi uzora mi,
Mog u tvoje sunca dvore,
Lagodeći da se mami
A u hladu Fruške Gore.

S vilami bi pogorkami
Draga rada, da se sestri,
Ti ih, druže, ded domami,
Kod vrela im sag svoj prestri.

Sastavi im biele ruje,
Iz svetog ih poji vrela,
Daj da svaka sestra čuje
Svu milinu tvoga piela.

Zapjevaj im, što te mole,
O milku nam, slogi, nadi:
Nek se slože, nek si vole,
Nadom nek se srdce mladi.

Vidiš, da je milja žedna,
Da je draga Podravčeva
Zorna, krasna, grlom vriedna,
Da Milutin s njome pjeva.

XV.

Slava Sriema.

Pjevidruže, diko Sriema,
Zapjevaj nam Sriema diku,
Da na svietu ljepšeg nema
Raja vili ni pjesniku.

Diljem krasne Fruške Gore
Samostana eno svetih,
Kroz hlad vrela žubor sbore,
Boravljenja krasna ljeti!

Eno sela, crkve nove,
Sve se bieli i crljeni,
Na slavu te Sriemac zove,
U grošdje li na strméni.

Oko Sriema tri su seke
Biele ruke obavile,
Oko Sriema tri su rieke
Od mila se sastavile.

Trojednici na dnu odje
Svetinje se srbske klone;
U manastir kada dodje,
Ugledniku zvona zvone.

Eto tebi liepe seje,
Daj joj zvonjet, pobratime,
Liepom Sriemu hotice je
Proslaviti došla ime.

XVI.

Na Dunavu.

Kano Dunav ljubav mi je
Rieka mutna, rieka nagla,
Vihor jada po njoj rije,
Nevolje se slieže magla.

Po njoj ti se voza, kupa,
Mišlju peri, okom kosi,
Tankim veslom draga lupa,
Ne brine se, tko ju nosi.

Gdje se Dunav malo smiri,
U njem lik si vidi dika,
Ljubavi mi sa dna viri
Njena tako živa slika.

Često Dunav, kud se vere,
Oba briega prelije si;
Često ljubav ne zna mjere,
Te prevalit nasip desi.

Dunav plače naše brine,
U Crno se More slieva,
U dubine morske gine,
Sva mu slava tuj dospieva.

Uz dragu mi ljubav ljubi
Miloj zemlji mile kraje,
U crnoj se tuzi gubi,
Tuj joj sreća propala je.

XVII.

Podunavlje.

Posadna li, nujna, ružna
Ravnog onog Podunavlja!
Tromo teče voda tužna
Od Budima do Podravlja.

Al od Drave srdce raste,
Fruška Gora vîsî tjeme,
Uz bregove uz kitnaste
Naša pjesma, naše pleme!

Vukovara bieli dvori,
Kamenički perivoji,
Tvrd Varadin na njoj gori,
Sve to slašću oko poji.

A pod mrkim Varadinom
Eno vedra Novog Sada,
Karlovačkom eno brinom
Bujna vienca vinograda.

A gdje Sava bistra, čista,
S Dunavom se vjenča seka,
Biograd se visok blista
I bjelasa Zemun s prieka.

Tud mi draga lastno brodi,
Nasladja se, pjesme pjeva,
Posestrimsko kolo vodi,
U kolu ih sve nadsieva.

XVIII.

Pod Semederevom.

Gunduliću, imenjače,
Dubrovačka slavo vela,
Evo kolo igrat zače,
Prilika je pjesmi ciela.

Obasjane rajskim sievom
Eto moje dike slavske,
Pod starinskim Smederevom
Pri dnu gore Podunavske.

Pjevao si, Kizlar-aga
Tuj da nadje sunčanicu,
Osman-caru nek je draga
U djavolsku dangubicu.

Ja ti skroman kapu skidam,
Tvoje žice želim evo,
Želim lelek, da sad ridam,
Kakovo je Smederevo.

Gudalo si tvoje žudim,
Tvoje milje, tvoju snagu,
Da joj pjevam, gromko gudim,
Koli ljubim svoju dragu.

Kaduma ti al ne želim,
U bielome Smederevu,
Jer bi trgo mahom smjelim
Najljepšu mi otet dievu!

XIX.

Medju Klisurama.

En' u sriedi Babakaja
Prkosećeg rieci, dobi,
Uz Golubac s desnog kraja
Dunav tuda put si probi.

„Klisure“ ga tuda strme
Stisle u do, ko dvie grede,
Suri orli visom drme,
Na rtovih golih sjede.

Mračne špilje, stienje sorno,
Po vrleti drvo koje,
Sve je divlje, pregromorno,
Gledat krasno — užasno je!

Od straha se putnik stresa
Kroz taj klanac jureć drumom:
Svrh njeg strane do nebesa,
Pri dnu Dunav šumi šumom.

„Bikovi“ mu iz dna vire,
Razmako se „kazan“ jače,
„Izlazu“ se strane šire,
Preko krša Dunav skače.

Medju strmim klisurama
Svako mjesto naški glasi:
Sve se drage kosnu namah,
Sve to ona pjesmom spasi.

XX.

Na pogledu Ovidijeve kule.

Šebešu je uz kraj kula,
Povrh grdne propasti je,
U njoj bivo, vila čula,
Rimski pjesnik Ovidije.

Tu je, vele, prognan strado
Divotnoga dalek Rima;
Jer je pjevo toli rado
O dragoj si, poljubcima.

Tuj o svojoj težkoj biedi
Bogovom se nakukao,
Tuj Slovinom sam u sriedi
Slovinski je pjevat stao.

S pjevanja si crnjen krišem —
U progonstvu i ja stradah,
I ja tužne pjesme pišem
Najdražega dalek grada.

Prognali su kasno njega
Pošto dragu ljubnu prije;
Mene progna vojna stega
Ni migla mi draga nije.

On je piso tužne knjige
Sve se uživ sreće bolje;
Mene snašle tužne brige
Dostala se zle joj volje!

XXI.

Čemu sve to?

Pjesmom joj se čemu javih,
Nemilu ju čemu dičah?
Sa svog stvora da se slavi,
Bog se dobri da veliča.

Čemu navor izticanja,
Kol' mi ljubav plemenita?
Da joj svetoj sviet se klanja,
Da se svagdje za to pita.

Čemu ponos, što ju ljubim,
Snatrenje mi liepe sreće?
Da mi znate, što sve gubim,
Kad mi draga voljet ne će.

Čemu suze, tuge moje,
Nemilka joj bud se bojim?
Da mi znate, braćo, koj je
Čudan izvor pjesmam mojim.

Čemu njega, blagost milja,
Besjeda mi umiljata?
Čuvam klicu nježna bilja,
Koja no se težko hvata.

Čemu ranu, koja bridi,
Zliedim trnom spočitaja?
Da mi draga srdce vidi
I da ljubav nema kraja.

XXII.

Čudotvorna struka.

U zoru je zasnovala
Liepa vila sa oblaka,
Liepa vila struku tkala
Od sunčanih žarkih zraka.

Žarke niti podatkala
Djevojačkim pogledima,
Kojih munja nije šala,
Ter se oganj ognja prima.

Žarka potka i osnutak —
Sve joj u plam buknulo bi,
Ali čudan bio vrutak,
Iz kog ona vode dobi:

Gorkih suza pribrala si,
Za dragim ih draga lila,
Njima vila tkanje kvasi,
Pak je struku sgotovila.

Koga vila strukom krije,
Taj ti ljubav vidi pravu,
Istinu ti živu snije,
Nadje srdcu uporavu.

Eno, vilo, moje drage,
Nad njom struku daj razkrili,
Prostri pokrov suzne vlage,
Mar mi snijuć nek se — smili.

XXIII.

Pomišljena sreća.

Da si moja, milo zlato,
Gospodjica mojim dvorom:
Ja bi pjesmom umiljato
Budio te ranom zorom

Držeći te oko pasa
Rodjaj sunca gledao bi,
Slavu božju u dva glasa
Pjevali bi o toj dobi.

Tad za boljkom da idemo,
Za volju si jedno drugom
Veselo da prionemo,
Koli smo si dužni dugom.

Dvoji mar je ljudska sreća,
Ljubav snagu duše nadi,
Ljubav trpna, podnoseća
I najteži poso sladi.

A kad sunce sanak zasne,
Da se, dušo, zagrlimo;
Brojeć nebom zviezde jasne
Da cjeliva ne brojimo!

Tada oka iz crnoga
Radost rajsku da ti vadim,
Da ti blažen i pun Boga
Radostnice pjesme gradim.

XXIV.

Nade kriesnicam.

Od Boga si milostiva
Nadamo se liepoj sreći,
Da će vatra naša živa
Dugo kriesit a ne žeći.

Djevojačke da nas majke
Ne ć' izagnat iz svog doma,
Već da ćemo nježne bajke
Tuj vjekovat viek vjekoma.

I milinom razgovora
Sve da ćemo, Bog nagòdi,
Omiljeti časa skora
Gospodjicam i gospodi.

I da ćemo nježnoj duši
Mnogi dugi čas zasladit,
Podignuti, tko se sruši,
Suzom ràni brid ohladit.

Materinu da su slovu
Pogodjene prave žice,
Drage vam se neka zovu
Po tieh žicah ponosnice.

Nadamo se, suzom da će
Nakvasit nam mala krila
Kriesničaru mjesto plaće
Djevojačka harnost mila!

XXV.

Množenje kriesnica.

Kako ne bi množile se
Kriesnice mi izpod ruke!
Kada dobra volja trese,
Tušta pada sa jabuke.

Kako ne bi množile se,
Kad imadem tol' sestara;
Bratac treba da donese
Svakoj sestri mila dara.

Svake duše Bog se sjeti
Stvarajući zviezda jato;
Sve ste meni na pameti
Pjesama li kujem zlato.

Sestra svaka druge ćudi,
Svakoj drugi dar se mili;
Pjesnik svakoj liepo nudi:
Bi li, mila, dar taj bi li?

Tako treba da se roje;
Da se množe stotinami:
Tad mi nitko sestre moje
Tudjim darom ne premami.

A sav roj taj s ulišta mi,
Što no zlatan sjaj ga resi,
Što ga milost vaša mami,
S nebesnog se zlata kriesi.

XXVI.

Milost sestara.

Sestre će mi drago, milo
Dočekati pjesme nove!
Na mekano svoje krilo
Dječicu mi njega zove.

Sestre će me shvatit rado
Blagim umom, bistrim okom,
Što ih pjesmom mitit stadoh,
Što ih nudim sladkim smokom.

Zasvjedočit sve će one,
Ma i niesam ja Petrarka,
Da mi pjesme milo zvone,
Da je moja ljubav žarka

Zasvjedočit one sve će,
Njihov da sam — mitnjak vili,
Njino da je i to cvieće,
Viš' od tudjeg što se mili.

Niesu kapi to do duše
Iz Šampànje vinograda,
Sileći se što pjenjuše,
Ter nas sbune iznenada.

Već je bistar, skor i pitak
To iz gorskog gutljaj vrela —
Andjelom vam u užitak,
U slavu mi arandjela.

XXVII.

Kumici.

Mila kumo! Rieči, činom
Kumica mi, znam, da jesi;
Nevolje nam grdom tminom
Kriesnica se tebi kriesi.

Znam, da kadšto pjesme moje
Milo žacnu krv ti milu,
Glavicom ti da se roje,
Da ih maziš na svom krilu.

Radost ti je, znam, te sreća,
Što nas kumstvo nježno spaja,
Duša ti se često sjeća
Men' i mojih uzdisaja.

Znadem, da si hrabro diete,
Kćerka majci ponosita
I od glave tja do pete
Hrvatskoga cvieća kita.

Znam, da dušom naša sva si;
Da t' i želje zlata vriede;
Da ti suza oko kvasi,
Kad se naše rane zliede.

Takvu mi te pjesma miti,
Kumom kumi, pazi, gleda,
Nit će draga zamjeriti,
Što te ljubim preko reda!

XXVIII.

Dragine ručice.

Za um mi se zadjenuše
Ručice ti nježne, biele,
Liepe grane tvoje duše,
Kano grane vite jele!

Blago meni viek taj cio,
Kad bi nježne ruje nesnom
U krst sgrabit, stisnut smio
Lievu lievom, desnu desnom!

Drugda mislim, da mi s čela
Nježnom desnom brige pudiš,
Grleći me lievom smjela
Da mi tako usta nudiš.

Opet drugda srećan snivam,
Da mi mila ruja prieti,
Što ju dragam ter cjelivam
Na prst rad joj prsten djeti.

Snatrim za tiem, vječnoj svezi
Da nam crkva ruke spaja,
Nek o desne tvoje njezi
Ijuku mi nema kraja!

A bud zaman za tiem kročih,
Bar na smrti drž' mi svieću,
Desnom trudne sklopi oči,
Pa ti na nju žalit ne ću.

XXIX.

Hvataj horu.

Biti, dušo, ne biti li:
Tren je samo, tinji časak;
Kraj je svemu kad smo bili,
Danas bića, sjutra glasak.

Posljednji će tren doteći
Na dobnjaku tvom i mome,
Biti će nam tiho reći:
S Bogom sviete, mili dome!

Prekasno se onda žali,
Kad je viek nam malne presto,
Bud za dobe niesmo znali
Uhvatiti duši mjesto.

Prekasno ti onda istom
Nemilka se, mržnje kanit,
Il mi pjesme listat listom,
Mrtvu ljubav njimi hranit.

Prekasno se i žalostit,
Što mi ovdje stvori pàkô,
Prekasno mi tad oprostit,
Što te ljubljah toli jako!

Hvataj horu, dok je kada!
„Hoću!“ „Ne ću!“ brzo reci,
Dragog ljubi dok si mlada,
Vierno ljubeć raj si teci!

XXX.

Hrvatskoj velikašici.

Gospodjo mi uzvišena
Tomu gradu na visini!
Budi pleme od plemena,
Pjesmi vrata daj odškrini.

Za tvog djeda velikaša
U tom dvoru hrabra gose
Pjevala se pjesma naša,
Hrvatski je pisalo se.

Uz te jele gledajući
Viša si mi tuj uzrasla,
A sa triema toj si kući
Duh slobodom tud napasla.

List si bujan naše gore,
A još stabla sa visoka —!
Velik grb ti resi dvore:
Hrvatska si kći od oka!

I pjesma je plemenita,
Što se eto tebe sjeća,
Smiljem ti se u grad hita,
Da Hrvatstvom budeš veća!

Budi dika nad sve dike,
Pak ću slavit tebe za to,
Ko što ljubim u velike
Plemenito svoje zlato!

XXXI.

Čudna pjesma.

Čudnih žica tambure mi:
Stale sievat sve munjinom,
Tmuriti se nebo spremi,
Čudne pjesme burnom tminom!

Zlatne žice same zuje:
Možda u njih vjetar svira,
Jauk li se roblja čuje,
Tko li žice u vas dira?

Ali jače žice zuje,
Ne razumieš jedne rieči,
Glas to hropca za oluje
Sa žica mi bolno ječi.

Nesretnik si pjesmu sklada,
Uzdiše ti, cvieli, jeca,
U srdce te glas ubada,
Od boli se duša leca.

To je pjesma tužne majke,
Kadno zlato smrt joj ote,
Bolnu plaču nema stajke,
Nema veće tad sirote!

Takva pečal mene svija,
Steže srdce vazda budna:
Uz žice si jecam i ja,
Pak je pjesma čudna... čudna!

XXXII.

Nalikovanje.

Ti krasotom sva si Lada,
Kano labud biela tiela,
Svježa poput cvietka mlada,
Tanka si mi kano jela.

Ružina ti rumen lica,
Bodljiva si poput trna,
Spretna kano vjeverica,
Plaha si mi, kano srna.

Jabuka si ti mi puna,
Kano janje umiljata,
Hitra biegom kano kuna,
Po vrednoći stup si zlata.

Nježna kano grlje ljubav,
Sladka kano sladjan sanak,
Vidna kano paun ubav,
Dobra kano dobar danak.

Skromna kano ljubičica,
Mudra, kano mudra basna,
Osjetna si kano žica,
Blaga ko noć ljetna krasna.

A divotom sestra zori,
Sunce si mi u istini;
Koji no te liepu stvori,
Sâm je ljepši Bog jedini.

XXXIII.

Opet nalikovanje.

Ljuta si mi poput zmije,
Bezputičit tko li kine:
Mila krv ti ključa, vrije,
Porazno ti oko sine.

Još si ljuća i od guje,
Kad nas zlobnik tudj ujeda,
Sve li naše grdi, psuje,
Napredku nam maha ne da.

Kad je svetit uvrede nam,
Ti si hitra božja striela,
Crne Gore nalik ženam
Pališ sama puške smjela.

Takovu te ljubnut gorim,
Grlit rukam obodvima,
Al čim vruće ja ti dvorim,
Tiem je ljuća tvoja zima.

Pak se bojim zazora ti,
Tvoga mraza, tvoga leda,
I tvog na sbor umiljati
Svejednako kivna ieda.

Sve mi velje, vanredno je,
Na svoj tebi što sam spozno,
Al da j' kamen srdce tvoje,
To je po me strašno, grozno!

XXXIV.

Zebnja i izmicanje.

Ti si zimska noć mi vedra:
Mjesec sjaje, snieg svjetluca,
Sjever hladni steže njedra,
A od zime srdce puca.

S prikrajka si samo krišem
Gledam, dušo, liepu tebe,
Uzdišuć ti pjesme pišem,
S negleda me tvoga zebe.

Duga si mi raznih boja,
Tmurnu nebu luk si nade:
Al mi stalna ne postoja,
Ugrabit se luk ne dade.

Ja ti suznim okom pratim
Te miline čudne, razne,
A kad segnem, da te shvatim,
Ostaju mi ruke prazne.

Sanak si mi noćju sladjan:
Sunce njim nam grane dvoma,
Ja sam slavan, čil i mladjan,
Ti si dika, slast mi doma.

A kad tamo, san je slago:
Jalov mar mi, nade mruće,
Od mene se dalji drago
Predaleko . . . s'vedj bjeguće.

XXXV.

Berba u Sriemu.

Rano, rano, u cik zori,
Mrak li uze bljednut suri,
Već ti pjesmom grad se ori,
Već u berbu ženskad juri.

Sunce rano, liepo, sjajno
Nadje ljepša sunca vani,
Gdje se svietle, smieše bajno
Sred berača ugrijanih.

Sav Sriem tutnji, pjesmom ječi,
Koj veseljak šale sbija,
Beruć bira smiešne rieči,
Stoji cika, rozgot smija.

Uz jêk grla i grom puške,
Vinograd se eto obra,
A gdje vriede glave mužke
Nadje vojna — dieva dobra.

Navežu si liepe dievke,
Tamjan-groždja, Slankamenke,
Ružice si, Smederevke,
Svaka nosi dvie vijenke.

Kad li sve se kući vrati:
Tjeraj kolo naokolo!
Samo dosta bilo brati,
Tebe, draga, slavi kolo!

XXXVI.

Da bi, što bi!

Da sam kitnast bor na briegu,
Na milu ti boravištu,
Od mene ti gdje na biegu
Duša, srdce pokoj ištu:

Spustio bi vite grane
Teb' odasvud rad zaklonit,
Nit te brigam s nike strane
Ne bi dao tud progonit!

Da sam vjetric, teb' na lica
Mirisom bi cvieća dúho,
Šapćuć lišćem, zujem žica
Blažio bi tvoje uho!

Uzdasi bi gledo hladit,
Tebe ljubit a ne budit,
Tihom njegom san zasladit,
Posmjeh lišca snom izludit.

Ili da je na toj brini
Grob mi hladan, pa da na njem
Najmekši se log ti čini
Večer sladeć spominjanjem:

Širio bi iz njeg ruke,
A dva od njih ružmarina
Svela bi se u obluke
Oko pasa ljubičina!

XXXVII.

U ljubavi Bog.

Ljubeć dragog, milo zlato,
Iz tvog srdca Bog to sbori,
I pregnućem svetim zato
Do vrline duh ti zori.

Niesmo, niesmo mi na svietu,
Radovati da se smiemo
Klasju samo a ne cvietu
Kano ono zviere niemo.

Ljudski um se višeg maša,
Ljudsko srdce više žudi,
Ljepšoj sreći sviest je naša,
I u viernoj Bog nam grudi!

U vis svaki plamen gori;
U vis strše piramide,
Tornjevi nam, bieli dvori;
Put se zviezdâ u raj ide.

Iskra božja u vis raja
Duše diže, srdca grije,
Glasje sklada, boje spaja,
Biser niže, vience vije.

U milku nam ima Boga,
Ima božjeg u njem raja:
Mrtvim srdcem nemoj s toga
Vriedjat božjeg za nas haja!

XXXVIII.

Čuvidi cigančici.

Pravo, pravo, njego mila,
Ciganskime da si ruhom
Čuvidom se opravila,
Svanula mi noćju gluhom.

Ciganskoga iz tog gara
Bieli ti se duša biela,
Još ti više viri žara
Čuvidskoga iz odiela

Kosa ti je uzkuštrana,
Ko janjeće crno runce,
Mrljava si, poderana,
Al si žarka, kano sunce.

Gatanje je tvoje medno,
Jadu mi se namah dovi,
Te mi reče, srdce čedno
Na sva usta da ne slovi.

Kako majka tebi gleda
Kov nanizat oko vrata,
Tako pjesnik redke reda
Kiticami um ti hvata.

Srećna bila srdcem, činom,
Sjećali te srećni dani,
Iz srdca mi što milinom
Ovu pjesmu izcigani.

XXXIX.

Petru Preradoviću.

Predragi mi pobratime,
Liepa dušo, tvrda vjero!
U isto si s nami ime
Vazda nebu u vis smiero.

Putnik nedrag u tudjini
S nemilosti majke tudje
Povrati se domovini,
U vilinsko kolo udje.

Zapjeva nam svojski svojim,
Zasija se suho zlato,
Omili nam sestram trojim:
Dičnik si nam jugu zato.

Zanesena s tog mi dika
Tebe pazi slavljenoga,
Pazi pjesmi zatočnika,
Zavidim ti mal ne s toga!

A i moja duša žèdnî
Pjesmom ti se nasladjivat,
U tvom družtvu, druže vriedni,
Jači i moj glas će bivat.

Svedj se družit s tobom žudim;
Kriesnice mi gdje se roje,
I ja s tobom sjetan gudim:
„Miruj, miruj, srdce moje!“

XL.

Zašto si mi kada mila.

Kad mi, draga, ideš vidom,
Bilo sama, bilo s rodom:
Mila si mi svojim stidom,
Krotkim, tihim, spretnim hodom.

Kad se kitiš kitom smilja,
Gizdaš našom nošnjom cielom:
Mila si mi, što si sbilja
Kći nam roda dušom, tielom.

Kad se, dušo, Bogu moliš
U svetome rano hramu:
Mila si mi, što se voliš
Molit za rod a na sámu.

Uz divotu liepog tiela
Um i ćud si kada kitiš:
Mila si mi, jerbo smjela
Našu vilu uzniet hitiš.

Kad u družtvu bezazlena
Sbijaš šale, grliš čeda:
Mila si mi, jerbo žena
Sva si žena, sladja meda.

Nemilo mi kad si hladna,
Kad mi ledom srdce paraš:
Mila si mi, što no jadna
Barem ne ćeš da me varaš!

XLI.

Moje srdce znade za te.

Moje srdce znade za te
Svak čas dana, noći tavne;
Jerbo želje, što te prate,
Žice su mi brzojavne.

Te te žice obhvaćaju,
Munja kȍlâ na žicama,
Na kom li si, sunce, kraju,
Što li misliš, znadem namah.

Što ti nježna snatri duša,
Za čim li ti srdce gine,
Tvoj to pjesnik vidi, sluša,
Dušom shvaća iz daljine.

Na tih žicah k tebi lete
Žarki moji pozdravljaji,
Sve blagote ne načete,
Što ih nebo zemlji taji.

Munja kucka svak trenutak,
Žica sliedi svejednako
U svaki ti svieta kutak,
Al me ne ćeš čut nikako!

Tako srdce znade za te,
Ti za žedna ne znaš mene,
Tebi sreća svuda cvate,
Meni jaoh svuda vene!

XLII.

Pjesmi utočište.

Ko što navre suza vrela
Na oči vam i na lica,
Tako moja pjesma smjela
Na njedra će gospodjica.

Tuj je njojzi utočište,
Obrana joj, sreća zvanja,
Najdraže joj boravište,
Blaženstvo joj osjećanja.

S toga pjesmu kitim cviećem,
U nju slasti i mirise
Materina milja mećem,
Da vam prija i mili se.

Vaša vedrost i divota
Izmami nam umu djelo,
Vaša milost i milota
Pjesama su mojih vrelo.

Bog zna kakvu pjesmi čilost
Pogrieše li zlobni ljudi,
Tad mi neka samo milost
Osjećaja vaših sudi!

Kudibaba spreman drobit,
Drobinjem me neka bije:
Zahman će me kudit, zlobit,
Dok me vaše sunce grije.

XLIII.

Stalnost nesreće.

Smilovat se sudba ne će,
Crni dani, nigdje sjaja,
Gola duša, nigdje sreće,
Čemernih mi zalogaja!

Smilovat se sudba ne će,
Oblačan je svod mi neba,
Srdce tužno, zlo sluteće,
Svuda milka, sunca treba!

Stinula se moja krvca,
Zatravljen sam vjere lomom,
A od mojih nada drvca
Pepeo je stvoren gromom.

Smilovat se draga ne će,
Uzalud joj pjevat uzeh,
Uzalud joj nudjah cvieće
Rosno kápcom moje suze.

I stvor niem kad rana gori
U školjci se svojoj brani,
Od soka si biser stvori
Na okolo svakoj rani.

Takov isti sud je meni:
Nevolje si sâm da svladam,
Od muka si ne čuvenih
Sjetne evo pjesme skladam.

XLIV.

Čeznuće.

Čeznem evo, gramzim, ginem,
Plamtim jadan ognjem svetim,
Zapriekâ da gore minem,
More jada da preletim.

Srdce bridi, duša snije,
U vis zviezdam željno virim,
Ali do njih puta nije,
Zahman ja im ruke širim.

Po tielu mi idu mravi,
Sve me netko zove, mami,
Bezsanica dušu travi,
Svak je časak godina mi.

Noge sile, ruke prose,
Kroz dalj napried okom hrlim,
Kud me misli k tebi nose,
Da te ljubim, da te grlim.

Otmeš li mi sidro nade,
U oluju ja ne mogu,
Nit mi s' uz led tvoj ne dade
Krok uputit brzih nogu!

S tog me okom uslobodi,
Kažiputom kaži, kud ću,
Da me milost tvoja vodi,
Da mi bude kraj čeznuću.

XLV.

Vrdnička vila.

Gdje je Vrdnik stara kula
Na sljemenu Fruške Gore,
Tuj mi sreća dopanula
Kaludjerske vidjet dvore.

Car je Lazar tuj u liesu
U crkvi im pred oltarom,
Carske na njem haljine su,
Poginuo u njih carom.

Kažu pehar, zetu kime
Car je Lazar nazdravio:
„Kako ne ćeš izdati me,
Tako zdrav i čestit bio!«

Pod Vrdnikom stoji vila
Obuzeta svetinjami,
Pak je žice udesila,
Iz žica si pjesme mami.

Idué vrtom k domu njenu
Ubrah ružu, dar joj mali
U srdačnu uspomenu,
Kadno smo se upoznali.

Ali vila ružu primi
Ne vidjena iza stiene . . .
Tako, dušo, pjesme ti mi
Milo primaš, ne ćeš mene!

XLVI.

Dvori na oblacih.

Stvorih dvore na oblacih
Od tog zlata suha, čista,
U njih mašta tebe baci
Da s' u zlatu zlato blista.

Tuj ti nudim divne stvari,
Dangubice svakojake,
Tuj te blaže rajski čari,
Ljubavi te griju zrake.

Svagdje ima kita cvieća,
Tiho slovo čuvstva sveta,
Svud milina pramaljeća
I ljepota liepog ljeta.

Jesenskoga izobilja,
I bjeline biele zime,
Svake ruke ima milja
Mileć ti se koječime.

Želje su mi — lišća vienac,
Suze su mi — nîz bisera,
Misli moje — svjež studenac,
Kamen dragi — moja vjera.

Uzdasi mi — vjetric blagi,
Srdce moje — glavnja kriesu,
Nade moje — izgled dragi,
Pjesme moje — molitve su!

XLVII.

Mojoj Zorici.

Zorko moja, mila kćeri,
Utjehe mi sladka nado!
U punoj te ljubim mjeri
I ko oko čuvam rado.

Srđašce ti dobro putim,
Nek se nada više muci,
Udarcima sudbe ljutim,
Neg li sreće punoj ruci.

Al je muka svaka manja,
Kad ju spreman čovjek čeka,
Pun u Višnjeg vjerovanja
Kad si vrši dužnost vieka.

Kad li tebe sreća nadje,
Zavjeta si ne prekrši,
Veće sladje i još radje
Svetu dužnost sviestna vrši!

I osov' se dušom cielom,
Pomamu si svaku kroti,
A zatomi žalost djelom,
Srdce suzom olahkoti!

Da mi možeš biti jaka,
Ljubavi se moje sjeti,
Kroz mrak jada i spletaka
Kriesnice mi svietlile ti!

XLVIII.

Odkuda sjaj mjesecu?

Mjeseče nam sjajni, bieli,
Odkuda ti sjaj divote?
Slušaj, druže neveseli,
Da ti kažem tajne ote.

Od sunca ti sjaj taj nije,
Kako sude tek zvjezdari;
Koga sunce žarko grije,
Od tebe se većma žari.

Silno množtvo liepih oči,
Crnih, smedjih, modrih, sivih
U te svjetlost svoju toči,
Toči milka oganj živi.

Na daleko razstavljene
Oči dragih tuj se steku,
Steku rieči njegve, njene,
Što no si ih milo reku.

Pak se sjaješ, druže slavni
Samo srećnih od pogleda,
Kada li ti lik potavni,
Mrči ti ga srdca bieda.

Kad mi draga gleda u te,
Bože, krasne mjesečine!
Ja li motrim tvoje pute,
Jaoh mrke pomrčine!

XLIX.

Tik do mene a daleko.

U daleku svietu tudjem
Svraćalište u golemo
Tuj namjerce noćit udjem
Ne vidjeno, tiho, niemo.

Sjedeć dugo múčim mûkom,
Kad u jednoč blizu mene
U glasovir brzom rukom
Udarati netko krene.

Za malo se žensko grlo
Stade javljat, dvori orit,
A ja glas taj poznam vrlo,
Glas taj zvonak, glas romòrit.

Snebivam se, jedva dišem,
Sretnikujem, jest to ona,
Rieč joj milka slušam krišem,
Pjesmu zvonku poput zvona.

Sam čestitam tiho sebi:
Da ja znala, komu godi,
Ni počela pjesme ne bi,
Za kom srdce moje hodi.

Blažena mi bila smeća,
Uzdisanje težko, prieko:
Bila blizu moja sreća,
Blizu, blizu, pa daleko!

L.

Božićnica.

Nà ti, dušo, božićnicu
Liepu, jedru i crljenu,
Kano rumen na tvom licu,
Na pravom li žar plamènu.

Jabuka ti vjeru daje,
Da je meni liepa sreća:
Uza svete običaje
Što se prve tebe sjećah.

Besjede ju tihe prate,
Od svieh većma da ti volim,
Blagih dana da se za te
Višnjem Bogu tiho molim.

Jabuka ti veli puna,
Sladke misli da se roje,
Da te u slast misô nuna
Kano majka čedo svoje.

Jabuka ti veli puna
Da su pune moje oči,
Kad mi sine moja kruna
Kano sunce sa iztoči.

Jošte veli jabuka ti,
Od Boga li carstva dobih,
Pa da za te što je dati,
Sva bi carstva, oči dô bi.

LI.

Nada.

Nada liek je sadašnjosti,
Okrepa je stara, mlada,
Liep je san o potlašnjosti:
Blago onom', tko se nada!

Zlo l' je vrieme, viek nam mrži,
Zaludna li muka rada,
Tada još te nada drži:
Blago onom, tko se nada!

I bolestnik, kad na kraju
Već ga nemoć težka svlada,
Još se nada ozdravljaju:
Blago onom', tko se nada!

Kad sirota ništa nema,
Te još na svom domu strada,
Nadajuć se u sviet sprema:
Blago onom', tko se nada!

I kad veće nema lieka,
Te je mrieti, bolji tada,
Misliš, ondje viek te čeka:
Blago onom', tko se nada!

Ja se vazda slabo nadah,
Nit se nadah, nit uživah,
I što, dušo, s tebe stradah,
Uzkratom si nade kriva!

LII.

Oskudica.

Odkad vijem viek svoj čudan,
I tud šibam pogledima,
Potreban sam, dobra žudan,
Ko što pjesnik biti ima.

Pjesnikovat odkad začeh,
Želje moje sve su veće,
Uzdisanje sve je jače,
Ali nitko čut ga ne će.

Po pjesnički nemam ništa
Do li žica, do li pera,
Nemam kuće ni kućišta,
Tek sam sviestan dobra smjera.

Uz milost ću posestrimâ
Svieh pregorjet trista želja;
Utješaju srdce ima
Dva, tri dobra prijatelja.

Oskudicu samo jednu
Prežaliti nigda ne ću,
Ona vazda meni biednu
Steže srdce, krati sreću.

Najgrdji mi negod žica,
Što u čamu mene baca,
To je stalna oskudica
Sladkih tvojih poljubaca!

LIII.

Nježna tajna.

Pitate me, koja ta je,
Što no za me slabo mari,
Kad li plačem, malo haje,
A žar srdcu vazda jari?

Znate, da je liepa, sjajna,
Ugodnica rodu, Bogu,
Ali tko je, to je tajna,
Koje odat ja ne mogu.

Ali svaka gospodjice,
Glen' u duše zrcalo si,
Je l' prema tom srdce, lice,
A i rodu svomu što si?

Svaka misli bar od šale,
Da joj volim iz sve duše,
Te se pjesme njoj da male
Od srdca mi otisnuše.

Pak ne tvrduj kano kamen,
Svaka srdcu srdce budi,
Daj mi pjesmam tihi znamen,
Da na tvoje lete grudi.

Pak ću srećan ja se banit,
Slavit tvoju sliku sjajnu,
U srdce si, znaj, sahranit
Liepe sreće nježnu tajnu!

LIV.

Pokraj peći.

Pokraj vruće peći sjedim,
O toplome sanjam ljetu,
I u oganj tužan gledim,
Grijem ruke, grijem sjetu.

Od zelena negda drvca
Kako li se žari žera
Ko crljena vrela krvca,
Što ju ljubav k srdcu stjera.

Pretvara se živ žeratak
U lug sivi, ugljen vrani;
Svakom ognju viek je kratak
Gdjeno nema, tko ga hrani.

I srdca mi plam dogara,
Zadnja iskra u njem trne,
Od srdca mi lug se stvara,
Mrtav ugljen tuge crne.

Peć se hladi, zima mi je,
Mah oteše zimski biesi,
Mraz me posu, sjever brije,
Goriva mi tko donesi!

Oganj, dušo, srdcu spasi,
Goriva mi na nj' nameći,
Ne daj, da se ledom gasi!
To mi pjesma polag peći.

LV.

U zoru.

Pietli ćeste, svitanje je,
Sanče, bježi, ranit žudim,
Nadaju se pjesmi seje,
Da ih njome liepo budim.

Prenite se, posestrime,
Zore žarom iztok gori,
Krasnim žarom rumenime,
Zemlja ljubi skute zori.

I ja sestram sipam ruže,
Kuda njihov sjaj će svietli,
Pjesmice im moje služe
Navještajem, kano pietli.

Zračan zrak je, vedrost prava
Sva se narav usvježila,
Rosan sjâ se list i trava,
Ptica kuša glas i krila.

Na noge se, mile seje,
Vas tko ljubi i rod cio,
Rano rani, rádit gdje je,
U čas dobar uranio!

Sunce moje, ustaj i ti,
Za te zorom srdce pita:
I tebi je sjajnoj biti,
Gje se rodu, meni svita.

LVI.

Moja ponizna slika.

Čovjek sam ti, dušo, grešan,
Protuslovlja grda neman,
Štočim valjan, štočim smiešan,
Al na dobro vazda spreman.

Neliep ja sam, a kad sine
Gdje ljepota, vrag me kvači;
Ali skoro napast mine,
U meni je Bogo jači!

Jer sam pjesnik, ljubim diku,
Ljubim vienac, o njem sanjam;
Ovjenčanu nebesniku
Nezavidce ja se klanjam.

Veseo sam, sreća mala
Kada mi se jednom speti,
Vičan trpljet mnogo zala
Milka žegu snosim ljeti.

Kad li ljubim, kušaj samo,
Tad sam, dušo, ja zlopadljiv,
Od najžešćeg žešći kamo,
Smušen, lakom i dosadljiv.

Tako ljubit ne zna niko,
Vjernijega nema druga:
U toj slici, sladka diko,
Ponizan sam ja ti sluga!

LVII.

Uz kitu smilja i bosilja.

Kite cvieća dvie sjedinih
Tebi, duše moje polo,
Zlatno smilje u sredini,
Bosilje je naokolo.

Veli smilj ti — i suh veće
Svog ne gubeć svietla lica —:
Da i moja ljubav ne će
Nigda zvat se nevjernica.

Bosilj veli, je li zelen,
Uveo li, svedj da mírî,
Tako mojih jada pelen
Svedj da grkne, svud da viri.

Vele oba, da sam pjesnik
Sadeći ih sjetno pjevo,
Da sam jadan srdcem tiesnik
Suzami ih sâm zalievo.

Još se hvali liepa kita,
Našeg roda da je cvieće,
Kći mu srdca plemenita
Da se drugim kitit ne će.

Pak ćeš možda, dušo, s toga
Za njedra si kitu djeti,
Kuda meni ni za Boga
Ni glednuti nije smjeti!

LVIII.

Na novo ljeto.

Grme puške, ijuk stoji,
Pjevanje je započeto,
Nov se naum radja, goji,
Svetkujemo novo ljeto.

I ja evo nove želje
U srdcu si stvaram, redam,
I nadkrilit prijatelje
Barem željom danas gledam.

I ja smišljam misli liepe,
Do neba se pjesmom hitam,
Nek sa zviezda kriesa stepe,
Ljepše da ti god čestitam.

Sreći tvojoj, sreći doma
Nek se zlatno doba začne!
Bogatoj ti ja siromah
Kòbîm kobi probitačne.

Uz te kobi kriesnicu ti
Zlatom vjere ja uresih,
Dan se tebi zimski, ljuti
Da milotom ljetnom kriesi.

Nek ti bude pametarom,
Da ja tvoj sam vjerom svetom
Godinicom kako starom
Tako i tiem novim ljetom!

LIX.

Božja ruka.

Što uz žicâ tužne zvuke
Tužno pjevam svakog trena,
Sve je milost božje ruke
Momu boljku namienjena.

Bog to znade, što mi krati,
Ma i sviet mi ne vjerovo;
Ali Bog sve opet svrati
Da je od zla dobro novo.

U sto sgoda ja nagadjah
I kažem ti, mili pobro,
Od muke ti last se radja,
I zlo gdjekad, da je dobro.

Na muci se življe smiera,
Nevolja nas uči volji,
Zlo nas svako mozgat tjera,
Muka svraća na put bolji.

S tog mi Višnji tvrd je rajem,
Kad mi gramzeć duša grieši;
Na muke li skrušen stajem,
Milostan se opet smieši.

Vidim, nije meni druge,
Nego srećom oskudievat,
I podnosit težke tuge,
Pa da o tom zvan sam pjevat.

LX.

Povratak.

Vraćaj mi se, srdcu sele,
Do kršnog nam Pokoranja,
Potežu nas tamo vele
Nade, želje, spominjanja.

Poteže nas glas junákâ,
Modri, vedri neba kraji,
I svježina čista zraka,
Vedra uma domišljaji.

Potežu nas vrsi gora,
Gdje slobode dan se dani,
Zove šum nas sinjeg mora,
Hrvat mornar gdje se bani.

Zovu oči, štono gvire,
Da nas skoro ugledaju,
Zovu ruke, što se šire,
Da nas milo dočekaju.

S te je želje srdce tiesno,
Nepokorno svomu gosi:
Biesni Sriemče, goni biesno,
Živa paro, ti nas nosi!

A šestokril zlatni roje,
Prati onu, kojoj pjevam,
Brati doma zlato moje:
Sva se zemlja raduje vam!

LXI.

S Bogom tamburici.

Tamburice, razbibrigo,
Zahvalan te o klin vješam,
Jer se opet na put digoh,
S brigami se da komešam.

Na zvonkoj ti pratnji hvala,
Kojom si mi pjesme ove
Dopunjivat nastojala,
Krijuć mane, neskladove.

S Bogom ostaj, nemoj žalit,
Što ti s ljuta gnjeva, stida,
Hoteć srdce tiem izkalit,
Često žice izprekidah!

Trebaš znati, da je tada
Hćelo pući srdce moje,
S jednog tako težka jada
Stradali smo obodvoje.

Ako l', dok se ne vidimo,
Približi se draga tebi,
Uza te li podje mimo,
Sgodu brže upotriebi:

Dokle opet ne nabuja
Pjesme vrelo kriesničaru:
Ti joj žicom tužna zuja
Daj odzuji pjesmu staru!

TREĆI DIO.

I.

K.... St...... ki.

Evo opet nova kriesa
U srdcu mi bukćet stala:
Iskra leti put nebesa,
Vraća s' ozgo pjesme mala.

I ta pjesma, Kando vedra,
Kando likom ne poznana,
Na vierna ti pada njedra
Davno željna toga stana.

Ti bo vesnu drugam svojim,
Da pogodih žicu pravu,
Uzalud vas da ne svojim
Plienjajuć vam srdce, glavu.

Vesnu, da vas umiem molit,
Sviest vam budit, gnjev vam gasit,
Podizat vas i sokolit:
Kako ćete rod svoj spasit.

Vesnu, da vam volim sbilja,
Da mi pažnja pažnje vriedi,
Da se mladiš s takva milja,
Da mi umu um tvoj sliedi!

Takvu u snu pjesnik sebi
Ne sudjenu dragu snije:
Pjesma moja kako ne bi
Slavila te ponajprije?

II.

S . . . . . . pl. R. . . . . ci,

rodj. gr. B . . . . evoj.

Gospe od svih duhom jača,
Hrvatskoga roda kćeri,
Krvco slavnih ti Bakača,
Ja na dužnost k tebi smjerih.

Ti se prva sviestnu zovu
Draškovića ozva Janka,
Na tjemenu kapu novu
Pozdravi nam osvit danka.

Prva si nam zapjevala
Ti Lisinskog „ljubav, zlobu";
Duhove si uzniet znala
Uz „Ilirstva" sjajnu dobu.

Prva uze munjom sievat
Na bies tudje bahatosti;
Prva uze ti zahtievat
Preradovih prienos kosti!

Hrvatska ti nigda toga
Zaboravi predat ne će,
Rieči roda Bakačkoga
Svete su nam davno veće.

Mar ti za dom pisan zlatom
Plemenski će grb ti resit,
Poznim slava još Hrvatom
Kriesnicom se ovom kriesit.

III.

J . . . . . V . . . . . . ki.

Ono prvo sjajno doba
Naše sviesti uzdrhtaja,
Onih burnih u tjeskobah
Na nebu nam zviezdom staja.

Pristupni nam vazda bjahu
Gor' na Griču tvoji dvori,
Tuj nas tješeć bodriahu
Mili tvoji razgovori.

Prvim našim pjesmam bješe
Povodnicom, krstnom kumom,
A zastranit koji hćeše,
Ti ih dozva blagim umom.

Tko l' je mišlju, kovom sloga
Zno pogodit pravu žicu,
Žicu čuknu srdca tvoga,
Milje shvati na tvom licu.

Otačbinskoj svakoj želji
Ozva ti se duša vedra,
Za svak ti se naum velji
Ugrijaše ženska njedra.

Tieme srdce kriesničaru
Zaniela si, gospe, vele,
Oka tvog i slova čaru
Priek viek pjesni kadit žele.

IV.

Gerti M . . . . . ovoj.

Kada si mi na pameti,
Slovenkinjo bodra, vrla,
Pjesma namah k tebi leti
Pojastog ti željna grla.

Pak se titra tresom glasa,
Ijuče ti u sav ijuk,
Pak te hvata oko pasa,
Pak se smieši na tvoj smijuk.

Pomurjem te milo vodi
Gradcu gradu u sve kraje,
Mlade dane gdje sprovodih
Uz prve si uzdisaje.

Sa Slovenci gdjeno rano
Pobratih se u smjer sveti,
Gdjeno milje ne pjevano
Pjevah braći — zimi, ljeti.

Ti si onda nježan cvietak,
Mitnica nam pjesmam bila,
Preporodu u početak
Slovjenska nam mudra vila!

S tog ti ime crtam zlatom
U sva srdca, Gerto vriedna!
Ti si meni, ti Hrvatom
Bratučeda sviestna, čedna.

V.

Barunici L..... koj.

Svom ljepotom na daleko
Ti čuvena, gospe, posta;
K tebi pjesnik zvan dotekoh,
Ter se tvoje pažnje dostah!

Crna kosa, crne oči
Povodom su kriesnicama:
Iz crnog ti oka skoči
Iskra na me božjeg plama!

Crne oči zaiskrile,
Segle u dno srdcu momu,
Uzniele me k tebi vile
U zrak milku gospodskomu.

Hrvatskoj bi mogla knjizi
Divna biri mitilica,
Kud bo šinu tvoji mizi,
Leti pjesma pomamnica.

Klanja ti se vedru duhu,
Hita ti se oko vrata,
Vierna ti je na posluhu;
Jerbo ljubav ljubav hvata.

Dok je liepost draga svietu,
Pjesma će te milovati
I ko pčela med na cvietu
Na milju ti milje brati.

VI.

Barunici M . . . . ki.

Tebi sjajna gospe roda,
Kojoj drug je Hrvat dični
Slavni carski vojevoda,
Blîžê s' ovi redci slični.

Jer si višnjoj na visini
Vierna kćerka, ponos pravi
Hrvatskoj si domovini
Ne krijući to na javi.

Jer ti knjiga, pjesma naša
Slast je mila, sladja meda,
Jer u krugu velikaša
Ženskoga si uzor vrieda.

Jer se mili lik ti smieši,
Opaziš li gdje zemljaka,
Jer se doma lik taj grieši,
Gdje nam treba zviezda taka.

Uz tu tvoju čast, dragoću
I slavu ti slavna druga
Dičnijega nudit što ću
U ime ti moga duga?

Reć ću samo, dok sam, da sam
Milja dužnik, zahvalnik ti,
Sjeverinskim koji sasam
Hvalu u sviet glasno klikti.

VII.

Matildi M......ovoj

Još ga čujem, još mi zvoni
Glas tvoj silan zvonka grla:
Od milja se milje roni,
Slast na usta ponavrla.

Još ih čujem, još mi zuje
„Gdje je stanak“ sladke rieči,
Kad nadkriliv i slavuje
Pusti grlu, da nam ječi.

Za slavom se uzpomami,
Ja te sborit učah kradom,
Kako ćeš se praštat s nami,
Razstat milo s rodnim gradom.

Uzdisaje čuh ti vruće,
Rozgotan ti podcik šale;
Šurke duše djevujuće
U grud mi se zakopale.

Pače vidjeh tvoje suze,
Suze tiha radovanja,
Kadno pjesme na dar uze,
Kojim ti se tudjit branjah.

Svemu tomu spomen na ti,
Ne ću da se darom hvalim,
Al mi ne daj zakukati,
Ne daj, da i na te žalim.

VIII.

Ljubici Sl...... evoj.

Modrušpotok gdje se visi,
Uza stoglas cijuk ptica
Ti mi cvateš, skromna ti si
Na samoći ljubičica.

S triema bielu svomu dvoru
Vidiš crkve ne brojene,
Uznosnome na tom zoru
Od milja ti duša zene.

Pak što prosu bujno, šumno
Gundulić nam mlad, vilovit,
Što li nježno, ali umno
Udesi nam Gjorgjić slovit;

Prerad što nam netom dragi,
Što li Vraz nam i njih više
Uz vještinu i um blagi
Novim žicam pridesiše:

To je tvoja povoljica,
To ti nježna njedra širi,
Mirisom ti ljubičica
Tja iz duše krasne miri.

S toga, ime skromna cvieća,
Na ruke će piev ti smjeti,
S dragina mi nevoljeća
Da me žališ, nek te sjeti.

IX.

Seljačkoj djevojci.

Selska sele, zdrava, jedra,
I rumena i visoka,
Puna su ti biela njedra,
Žarka si mi crna oka.

Što mi veliš, nigda nije
Izlikom ti, ni na stranu;
Tvoj me osvit milo grije
Ko na liepu sunce danu.

Žapajuć se za krasnikom
Zamaknu ti žarke oči;
Ponikla bi stidna nikom,
Da te krasnik ljubit skoči.

Tudja kroja ni ne želiš,
Ni ne umieš sbora ina,
Sva si naša i što veliš,
Sve je čilost i jedrina.

Pune m' oči na poziru,
Puna duša, kad te čujem,
Puno srdce na dodiru,
Od miline želje snujem:

Da mi pjesma toli jedra,
Toli bude puna, živa,
Da sestara milost vedra
Ne će željet ina štiva.

X.

Slovenki Anici.

Sjećaš li se crnih časa,
Crna jada do zla Boga,
Kad se bojat bješe glasa,
Da već nema dragog tvoga?

Kadno jedva pokopana
Milog Stanka spominjasmo,
Mladosti mu tužnih dana
Težku silu na um sbrasmo?

Kad iz njegvih začinaka
Sjetismo se jada česta,
Te tad i ja uz te plakah,
Prerano ga što nam nesta.

Tješeć tebe svojom tugom,
Da pregoriš, zaklinjah te,
A ti tad me plačidrugom
Braćom nazva sve Hrvate!

Tad u groba zadje tminu
I sunce ti, drug mi Ivo,
Dugo vrieme za tiem minu
A nas dvoje još je živo.

Tako tuga sviet taj drži,
Tako ljudska srdca spaja;
Ni sviet nema bit nam mrži
S turobnih nam osjećaja.

XI.

Dragojili Jarnevićevoj.

Planu plamen na vidiku,
Kries to bio naših vila,
Mililo se samotniku
U tudjini kušat krila.

Dodjoh jednom djak sa djakom
Na brieg gradski te na zidu
Složih pozdrav svim zemljakom,
Koji onud bazat idu.

A ti meni ne vidjenu
Odazva se pjesmom cielom,
Težkom mukom pronadjenu
Prozvah tebe svojom sêlom.

Posestrimskom pažnjom, miljem
Pokaza mi skromno cvieće
Medju travom, inim biljem:
Tihe sreće modro zrieće.

Na zlatnu si tezuljicu
Vrže vagat milost krvi,
Moga milka prvu klicu,
Moje duše plamen prvi.

Tako tobom skromnost tiha
Ponosne mi želje skruši,
Povrh zemlje duh se njiha,
Cvate onaj cviet u duši.

XII.

Evici P . . . . . ki.

Djevojkom si bezazlena
Svu mi dušu povjerila,
Ljubavi te ne vidjena
Doniela su k meni krila.

Seljačkome u odielu
Niesi znala jedne tudje,
U liepome duša tielu
U volju mi liepa udje.

Izvojevah molbom, svjetom,
Da te dadu za junaka
U boj pošla s banskom četom,
S kim te spoji ljubav jaka.

Sreću nadje, uzor bjaše
Druge dobre, majke bolje,
Moj „Dobrašin“ kriljaćaše
Snagu tvoje dobre volje.

Nigda ne ću smetnut s uma,
Andjela te da sam snio,
Gdje se moliš za me kuma,
Koji sam te usrećio.

Imala si biela krila,
K usnulu mi molit kleče,
Blažena si, srećna bila —
Prestavi se isto veče . . . !

XIII.

G . . . . C . . . . ovoj.

Živo li se sjećam toga,
U dnu duše još me peče,
Kad si pošla za drugoga,
Ono veče što mi reče:

„Ljubila sam, živjela sam,
Ne potraja sreća dugo,
Ali sreću užila sam,
Šta me briga za sve drugo?“

„Ogrija me siev mu oka,
Usrećiše njegvi mene
Uzdisaji iz duboka,
Pjesme miljem opojene.“

„Dragala sam glavu milu,
Punu nježnih doskočica,
Čuvala ju na svom krilu,
Pjevala mi onda ptica.“

„I nasrkah ja se slasti
Iz tih mednih njegvih usta,
Sve ijukah od opasti —
A sad minu sreća pusta . . .“

„Meni sladka ne dali ga,
Idem vršit dužnost strogu,
Ljubljah, življah, šta me briga,
Tužiti se ne ću Bogu!“

XIV.

H . . . . . . T . . . . ki.

Putit li te bilo lasno,
Sve bo s mjesta umna shvati
Pojmiv svako čuvstvo krasno,
Znajuć glasom upravljati.

Slovila si prva onu:
„To bi liepo, krasno bilo!“
Grlo bje ti nalik zvonu —
Zvukom sluh nam napunilo!

Pjesma onoj namienjena,
Koja će ju prva slovit,
Tiem je tebi posvećena,
Tvog je grla glas vilovit

Tvog je srdca gramza sveta
Sladkim glasom zasladjena,
Burnim čuvstvom uznijeta:
Ti si prva mati njena!

Kako Zagreb onda cio,
I ja ti se poradovah,
Da sam onda mogo, smio,
Glumištu te zavjetovah.

Drugu, bolju nadje sreću,
Odvrnu mu krasno lice,
Al uzdahnut kako ne ću:
Š t e t a t a k v e u m j e t n i c e!

XV.

Sirotici drugovoj Jelki P ..... ovoj.

Oj sirotče, na ju sada,
Prem je vrlo malih krila,
Kriesnica bi krilat rada
Andjeo ti čuvar biti:

Kad sirotu uvriede te,
Kad ti duša s muke strada,
Lat' se samo, sladko diete,
Utješnoga marna rada.

Kada trpiš s ljudske zlobe,
Vriednost većaj srdcu svomu,
Nemoj naniet bol žaobe,
Nego radost umrlomu.

Kad grehote strast te mami,
Ta na umu nek te spasi
Zadušbinska kriesnica mi,
Mojim žicam ponos da si!

Kada sdvajaš, što ti nije
Jošte sreće, misli radje:
Svakom srdcu da se prije
Ili kašnje srdce nadje.

Kriesnica će, vriednik kada
K tebi dodje, većma sjati,
Tvojoj sreći voljna, rada
Ona će se radovati.

XVI.

Grofici H...... J......ki.

Učitelj ti maran bijah
Našeg slova krasna, mila,
Srećan, blažen ja već mnijah :
Slavje slavi naša vila.

Eto velje u gospode
Hrvatskih nam već posiela,
Vi nam ponos, štit slobode,
Naša ćete bit vlastela !

Ali, jaoh, ne bje tako :
Vaša volja oslabila ;
Poniemčenim, tudjim jako
Što li će vam naša vila ?

Ode s boli te na selo
Iz mila si Gričkog stana,
Uz grob ti se plakat hćelo
Djevera ti, našeg bana.

Žališ žensku malu snagu,
Nepregnuće mužkih glava,
Ćud Hrvata onu blagu,
Što no nesvom' prednost dava.

Tako eto pjesmice ti
U znak moga vječnog hara,
U čast tvojoj bolnoj sjeti,
Iskren uzdah kriesničara.

XVII.

Barunici A... Z.....ki.

Brodovi nam morem plove,
Brod u luci prista sretan,
Hrvat s broda na brod zove,
On je mornar i kapetan.

Stogrli nam piev Hrvata
Razlieže se gradom, lukom,
Krš nam goli sa Trsata
Odziva se našim zvukom.

U crkvi se božja slava
Našim samo slovom poje:
Liepa gospe, bila zdrava,
Majčina ti pjesma to je.

Tvoja pjesma, tvoji glasi,
Tvoje more i grad tvoj je,
Majčinom ga pjesmom spasi
Od svih onih, što ga svoje.

Kriesnica mi lukom lieće,
Raduje se med Hrvati,
Tada u dvor do tebe će,
Rada bi se tvojom zvati.

Rada bi ti tepat, volit,
Hrvatskoj se milit djeci
I sokolke osokolit,
Da Hrvatstvom svietle Rieci.

XVIII.

Ivani T . . . . ki.

Najvećim si pobjedama
Srdce svoje krotit znala,
Najvećom si slavom sama
Svoje lice osvjetlala.

Ti si vazda podnosećom,
Vazda sviestnom, krasnom ženom,
Svomu domu riedkom srećom
Jedva dosta ocienjenom.

Ti si majka sinkom, kćerim,
Kakva no je malo koja,
Malo gdje je, kudgodj perim,
Takva svjeta, takva goja!

Ti si srećna, kad se sreća
Smieši miloj domovini,
Kad je u nas sloga veća,
Zadušbina gdje se čini.

Kad te štogodj peče, boli,
Bol ti blaži moja sjeta,
Kriesnica te kries sokoli,
Pažnja ti je moja sveta.

Tako tebe ide pravo,
Da ti pjesnik, koj te štuje,
Koga paziš, sviestna glavo,
Tja u zviezde ime kuje.

XIX.

I .... L .... ki.

U boriku ono bilo,
Grm već listo, došle laste,
Izšetnica kolo milo
Kad me gosta častiaste.

Tuj i tvoje spetih lice,
Burna saso Sjeverinu,
Za sve liepo pregalice
Ljubeć strastno otačbinu.

Što li može krasnu spolu
Milijega, dražeg doći,
Neg li svaku radost, bolu
Svoga roda dielit moći?

Osjet jaki dušom krenu
Slovećoj ti pjesmu moju,
Zapljeskaste u tom trenu
A ti donie trnsku hvoju.

Cvatuća je bila grana,
Ti u vienac nju mi savi
Te na čelo razigrana
Trnovu mi krunu stavi.

Ja i za nju haran, gospe,
Uzdarje ti ovo spremih;
Na me neka žuč se prospe,
Ako i nju zavide mi.

XX.

Virginji J . . . . ki.

Znaš li mila prijaznice,
S kom se viencem drug mi sdruži,
Kako planu tvoje lice,
Kad ti prvom ruku pružih.

Zadrhta ti nježna desna,
Potrese se sva ti duša,
Iz srdca ti onda tiesna
Rieč izmamit zalud kušah.

A još bješe po dragoj mi
Postala mi draga prija,
Obeznanka tog ne pojmih,
U stidan ti lik se smijah.

Sve je sada jasno meni,
Poboja se, što sam pjesnik,
U sve liepo zaljubljeni,
Rad te na glas izniet biesnik.

Ali sudbi ne uteče,
O tebi mi stidnoj, dragoj,
Žice eto zuje, ječe,
Nabožan ti hvale zagoj.

U sva usta s pjesmom mojom
Stidna ti će doć milina,
Rieka će se kćeri svojom,
Dičit tobom domovina.

XXI.

M . . . . B . . . . . . ki,

rodj. grofici V . . . . . . ćevoj.

Pjesnica si umiljata,
Vierna našeg velikaša,
Vierna ti si kći Hrvata
Osjećanja cieneć naša.

Pjesmom stvaraš šum nam gora,
Sladak cijuk slavuj ptice,
Cinik zvona, huk nam mora,
Buket plama, cilik žice.

Al se žice tvoje ore
Tudjim glasom u naš kutak,
U to Niemcem puklo more
Naše gore nave vrutak.

A uz zanos većih slabi
Našoj knjizi umna, zorna
Kata Zrinska trebala bi
Uzigrat nas perom horna!

S tog mi prosti žalost žica,
Što nam niesi našim slovom
Bodra, sviestna budilica,
Poletu nam zviezda novom.

Ja te svojim, čast ti branim:
Miljem glasa majčina ti
Pjesmam tvojim izabranim
Duh i uznos rodu vratih.

XXII.

Prejasnoj kneginji****

Gorski oni sjajni dvori
Pjesnički su dvori jugu,
Uzorna se ondje sbori,
Ti si sunce svietlu krugu.

Cijuče ti noćju slavlja,
Zorom ševe tebe bude,
Tamburica milost javlja,
Javorgusle hrabrost gude.

Vjera ondje, obraz svietli
Stoluju vam, radost rudi,
Napredku vam ondje pietli,
Zoru vieste, sviet se čudi!

S veljeg groba, s Lovćena ti,
Što mu lovor ploču resi,
Duh ti dvoru okrilati,
Andjeo mu krilat jesi.

Tamo skromna kriesnica mi
Jasnost tvoju dvorit hiti,
Kićenimi besjedami
Um ti visok, osjet miti.

Majčinim ti glasom eto
Dangubicu malu nudi,
Utočište pjesmam sveto
I sunčana jasnost budi!

XXIII.

Barunesi U . . . . ćevoj.

Nećako nam umna, vedra
Prvog sina domovine,
Jug mi duva u sva jedra
Željan, k tebi brod da vine.

Ti u ruci ujakovoj
Pupoljkom si bila ruže,
Kad je snovo zemlji ovoj
Zadušbine, da joj služe.

Uz te vele naumljaje,
Uz te vele zadušbine
Duša ti se uzdigla je
Sjajnim zviezdam do visine!

Ti si njemu mirisala
Djevojačkom dušom liepom,
U čas brige i nehvala
Kriepila ga pažnje kriepom.

Tiem si svake pažnje, hvale,
Liepa ružo, dostajna mi!
Žice same zaigrale,
Da te mite začinkami.

Pred svietom ih ti izvoli
Opravdati blagim umom,
Osjećanjem moje boli,
Povlade ti nekrčumom!

XXIV.

Kneginji M. V . . . . ki U . . . koj.

Blago si ga mićeniku
Hrvatske nam skromne vile,
Čije pjesme Dubrovniku
Dičnomu su omilile.

Tuj vlastela, učenjaci,
Svaka duša obikla je,
Iskra li se prava baci,
Ćućet, cienit uzhitaje.

Vlasteoskih tuj u dvorih
Radjaju se mudre vile,
Pjesmami se tudier sbori,
Na pjesmah se duše krile!

Dubrovkinja ti si sborna,
Hvalilica naših truda,
Pjesmu slušat vazda horna,
Tanka uma, tanka suda.

Utječu se, dok je hore,
Pjesme tebi, milo dèdê
Dubrovačke ti u dvore
Njih uvedi na oglede!

Gdje je toli čarnog maha
I vještine milje snovat,
Nek mi sude, nemam straha,
I koren ću sretnikovat!

XXV.

Emi Murskoj.

Na slave si krilih svietom
Davno veće zakolala;
Nježnim negda djevojčetom
Često si me mitit znala.

Zapjeva mi, još ti hvala,
Milo dade dar mi cvieta,
Još si našom ti se zvala
Onih po nas burnih ljeta.

Ali kašnje odnemari
Nas i svoju domovinu,
Sviet obadje novi, stari,
Do neba se pielom vinu.

U carskom te gradu slušah,
Gdje već slavna pjevala si:
Uzdrkta mi silno duša,
Kad te „Lindu“ pjesan spasi.

Mahnitosti kad te rieši
Zavičajna pjesma mila;
Mišljah jadan, misleć sgrieših,
N a š a pjesan da je bila.

Liep to bio san, da doma
Za pjesmom se našom vrati
Sviestna, srećna podpunoma
Kaneć pjevat medj Hrvati!

XXVI.

Emi Vizjakovoj.

Niti narod, ni vlastela
Milošću te ne uzljulja,
Sama si se uzpet hćela,
Izvještit si glas slavulja.

A kad na glas već izadje,
Rodnoga se grada sjeti,
Pokraj Save narod nadje,
Kud ti srdce vazda leti.

I uznosit uze pielom
Svojštinu si i zemljake,
Hrvatskim nas još odielom
Obradova sgode take.

Iztište nam iz dna grudi
Triput trista uzklicaja,
Svak ti haran biti žudi
Za užitak zemskog raja.

S tog te vienci tad osusmo,
Hrvatskimi kiticami,
U srdce te utisnusmo
Tebe srećnu med svim nami.

S tog se tobom ponosimo,
Zagreb svom se diči kćerju,
Tko je igda srdca imo,
Buj ti želi slave perju.

XXVII.

Mariji Trputčevoj.

Ode grlom pojastime
U sviet bieli slavu teći,
Izpjevat si slavno ime,
I trag tražit liepoj sreći.

Smieškom druge blažila si,
Bielim svietom kud hodjaše,
Slavili te Niemci, Vlasi,
Al je srdce bilo naše!

Sliedila si dušom cielom
Tudje glasbe velikaše,
Služila im svojim pielom,
Al je srdce bilo naše!

Zagreb kralja, kraljicu nam
Imao je dočekati,
Ti nam jedna svietlim krunam
Dodje našu zapjevati!

Dodje potla, kad se veće
Hrvatskoga pokraj uma
Pohrvati sve umieće,
Dodje naški pjevat umah.

S takvih dičnih poticaja
Pjesnik tebe viernu štuje,
Slaže kitu pohvaljaja,
Nek im dugo glas se čuje.

XXVIII.

Dvojoj slavnoj četvorici.

Četir zviezde čudna kriesa
Vidjene ste svietu svemu,
Navjestnice sa nebesa
Roda dobu svjetlijemu.

Četiri ste pjevalice
Svuda danas slavne k jednu,
Vi umiećem naprednice
Plemenu ste svomu čednu.

Četir tako vojevode
Plemena su hrvatskoga,
Četir stupa i slobode
U čas isti cara svoga.

Koji narod malen toli
Takve zviezde smie svojatat?
Al nas jedna rana boli,
Zavojem je nju omatat.

Rana to je, pjevalice,
Rana, vodje graničari,
Što nam vaše sjajno lice
Domu sinut slabo mari.

Drugim većma sjajete se,
Druge većma ogrievate,
Zviezde nam se naše kriese
S predaleka na Hrvate!

XXIX.

Mariji pl. Barabaševoj.

Ljubav k meni dovede te,
Ljubav sveta za umiećem,
Rodjeno si kano diete
Pred dušu te i sad mećem.

Um ti bistar, srdce puno,
Oka ti je plam vilovit,
Umieš mi se, zlatna kruno,
I najžešćoj strasti dovit.

Puteć tebe spoznah istom
Svu krasotu, snagu slova,
Što jasnoćom kašnje čistom
Svaku dušu zaludova.

Priznasmo ti umjetnici
Puno srdce i vještinu,
Ali ljudi bezdušnici
Prognaše te u tudjinu.

U tudjini steče cienu
Ponajbolje „Margarete“!
Zovuć doma proslavljenu
Pjesnik željno izgledje te.

Plemkinja si duše blage,
Zaklinjem te plemstvom tvojim,
Nemoj tvoga, kano drage,
Tudjenja se ja da bojim.

XXX.

Ivki Kraljevoj.

Kad nam negda na godove
S kćerkom mojom podraslica
Glumila si vitezove,
Velik tebi glas proricah.

Kašnje vidjeh duha krila,
Vidjeh srdca tvoga vatru;
Duh si znanjem izkitila,
Utančila zanos, snatru.

S tog da svikneš, gledah brižno,
Govora nam svoj krasoti,
Da si vješta nedostižno
Gnjevu, strahu i miloti.

Vidjeh, gdje ti slušaoci
Raduju se nepromjence,
Gdje na daskah čvrstim kroci
Ubireš si kite, vience.

U čast kralju onomlane,
A u gniezdu naših vila
Zaniela si Dubrovčane,
Srdca si im predobila

Blaženi ti svuda sliedi!
Umjetnički uzlet pravi,
Hrvatsko ti srdce vriedi,
Da te otmem zaboravi.

XXXI.

Mariji J . . . . kovoj.

Pjesmom samo krenut mogoh
Uzdisaj ti iz dna vrući,
Njom te mogoh zaniet mnogo,
U srdce ti kradom ući.

Tiem si moja, pjesmom moja,
Sućutnica liepe sreće,
Sutrpnica tihog boja,
Da nam snage dostat ne će.

Do tebe mi tako svoje
Pjesma pristup češći prosi,
Što na zemlji nebesko je
U radost ti milo snosi.

I jer ti se milit treba,
Od Boga si moli žara,
Ta bez zviezda nema neba,
Ni bez ognja nema mara.

Žarko po tom pjesan plamti,
Tebi tepa sto milina,
Svaku tvoju radost pamti,
Pamti tvojih sto vrlina.

Otačbinskog značaj-goja
Nastavnici tebi kadi,
I bud samo njom si moja
Neka pjesma viek ti sladi.

XXXII.

Adi K.....ovoj.

Pod Učkom si našom bila
Abacijskoj na voljkoći,
Sjevernoga roda vila
Divila se južnoj noći.

Divila se južnu moru,
Jasno-modru, krasnu nebu
I Hrvatu zelenboru
Uz malu mu žića triebu.

Blažio se duh ti snatren,
Kad se s burom borit stao
Hrvat mornar čil i vatren
U čas dobar, u čas zao.

Voljko njegvu ti na čamcu
Ponjiha se na valovih,
Pjevajućem njemu samcu
Tuge mu se srdca dovi.

Pak si i ti zapjevala,
Pravednica liepom hvalom
Primorcu se odazvala:
Mililo se morskim valom!

S tog ti vraćam eto zajam;
Abacijskog lovora ti
List u vienac po list spajam,
Spomen vienac od nas na ti!

XXXIII.

J . . . . H . . . . ki.

Oko ti je ugljen živi,
Iz oka ti iskre duše,
Iskre čuvstva milostivih
O mene se zadjenuše.

Licem ženske lik ljepote
Ti si dušom ljepša mnogo:
Tko se čaru lica ote,
Duši ti se ne bi mogo!

A u vieku pažnji svakoj
I dragoti znaš se dovit,
Svaki ti je pogled takoj,
Svaki duše dah ljekovit.

Takvo sunce ima sinut,
Takva nam se duša javit:
Mar nam nigda ne će minut,
Ne ćemo vas prestat slavit.

Takvu tebe pjesma nadje,
Po tom tvoju vriednost mjeri,
Uz tebe se javlja radje,
Petrinjskoj se klanja kćeri.

Mio pogled ona slavi,
Mio doček ona hvali,
Kad ti na prag nogu stavih,
Kadno smo se pazit stali.

XXXIV.

Opet Mariji pl. Barabaševoj.

Ako ti se ma i na snu
Mili moja ljubav, pielo:
Ja te duhom grlim krasnu,
U vedro te ljubim čelo!

Takovo ti pronieh slovo,
Tako milo dočekah te,
Kad si došla u Djakovo
U rod mili, medj Hrvate.

Iza više eto ljeta
Još te srdcem našu nadjoh,
Umjetnicu milo sretah,
Te sam žicam glas ugadjo.

Pak ti opet pjevam, velju:
Domovina žali na te,
Još te ljubi, želi želju;
Vrati nam se u Hrvate!

Još te pjesnik brani, pravi,
Još te rodnim glasom miti,
O sviest ti se žica savi:
Prekinuti nemoj niti!

Hrvatsko je to umieće,
Hrvatske su žarke oči,
Dušu veću, srdce veće
Ti nam jedna zasvjedoči!

XXXV.

Fanki B . . . . ki.

Ostavih te uz tri seje
Roditeljskom cvietak domu,
Najviši nam Zagreb gdje je,
Višu duhom liepu momu.

Mladice nam od te mile
Ponarasla jela vita,
Uz tebe se grleć svile
Grane bora plemenita.

Kakvu majku jedva igdje,
Nadjoh tebe kašnjih ljeta,
Naprednu ti pažnju vidjeh
Brižna mara, mudra svjeta.

Kol' si dikom svoga spola,
Porodu si gója prava:
Krila svojih gle sokola
Gnjatije ti, Dobroslava.

Zatočnici svemu liepu,
Prijaznici žicam našim —
U radost ti, u okrepu
Rado li se žica mȁšim.

»Frankinu« ti pjevah »sadu«,
Pjevah slavu, kako ne bi,
»Pribudovcu« vinogradu:
Sad ju pjevam samoj tebi!

XXXVI.

Emici M . . . . ki.

Pjesnik ti je kum vjenčani,
Pjesnik krstni kum ti kćeri :
Ostavit ti pjesan kani —
Kitica joj spoj šesterih.

Uz taj viek nam toli kratak,
Vjeruj meni, sreća to je,
Najveći nam to zadatak:
Usrećiti dom i svoje.

U čeda ti radovanju
Najveća je radost tvoja,
U tvog doma procvjetanju
Ponosu ti eto gòja.

Dajuć domu, svojim, Emo,
Što je više sebi skratit,
To se više radujemo,
To će sam ti Bog naplatit.

Tiem te vriednu hvalim, dvorim,
Nek ti rastu vita krila;
Što li time dobra stvorim,
Srećan dom nam, kumo mila!

Krateć san si, radeć noći,
Rad sam dare spremit, dielit,
Pjevajuć vam dobro doći,
Usrećit vas, razveselit!

XXXVII.

F . . . . . pašinici.

Pòzvoli mi pjesni paša
Drug tvoj vrli, prvak Bosne,
U njedra ti nek se maša,
Nek se duše tvoje kosne.

Sladkim glasom materinim
Umilit se pjesan želi,
Družicom ju tvojom činim,
Da te dvori i veseli.

Krst i nekrst, pašinice,
Krv smo jedna od starine,
Uz glas tanke, jasne žice
Dan nam sviće, bježe tmine.

Braća, sestre, rod smo, znate,
Proklet bio, tko bi zlobom
Rad navalit na me, na te,
Tko se ne će pazit s tobom.

Moje pjesme ljubav poju,
Hvale rodu premoć knjige:
Tako djecu puti svoju,
Ne će biti tudje strige.

Hvali mi se tvojim kovom,
Niži biser, o vrat meći,
Al i hval' se majke slovom:
Uči knjigu — roda sreći!

XXXVIII.

K . . . . -aginici.

Kaurin ti, aginice,
Al sam pjesnik tvoga roda,
I što uče moje žice.
Što li tihi zuj im oda:

To mi uče pjevidruzi
Svih poriekla, svih zemalja;
Na slobodi i u uzi
Nauka nam ota valja.

Žice uče ljubav pravu,
Kom se sreća svaka veća,
Koja daje za te glavu
Požrtvovna, podnoseća.

Ljubav taka kroti ćudi,
Nevoljnoga hrabri voljom,
Svedj se brine, svedj se trudi,
Dušu dobru čini boljom.

U slogu nas ljubav puti
Istoga nam braću slova,
Puti Bosnu ponosnu ti
Napredka nam na put nova.

S tog me voljna slušaj i ti.
Zov' me svojim, napried teci,
Tvom ćeš agi draža biti,
Bolja mati svojoj djeci!

XXXIX.

Svim Bosankam.

Da je samo mojim žicam
Ondje sgode i slobode,
Trud gdje lud je tudjim pticam,
Da nas svojim glasom vode;

Da su samo momu pievu
Čim u prilog Bog i svetci
U bielome Sarajevu
Miljackoj vam uz brieg rieci:

Sve krasote, sve vas plemke
Tamburicom, popievkami
Krštenice i moslemke
U kolo si ja premamih.

Uz vaš glas bi žice tanke
Udesio, vam do noge
Propjevo bi noći, danke
O sreći nam prave sloge.

Ja bih vaše srdce, glavu
Obuzeo umljem pera,
Razpudio vašu stravu,
Jedna bi nam bila vjera:

Jezikom si da smo jedni,
Jedne da nas knjiga broji,
Razcjepkani dosle biedni
Ne bi l' bili odsle svoji!

— — —

XL.

M . . . D . . . . ki.

Srbin ljuti ljubio te,
Ti mu milak milkom vrati,
A on vieran dodje po te,
Sada si mu djeci mati,

Mila mati, nježna druga;
Majke slovom tepate si,
Ljudi sretna nazivlju ga,
A ti sretna sbilja jesi.

Pomieša se s latinskime
Ćirilsko mu tako pismo:
On je s tobom, ti si s njime
Jednog uma, rekli bismo.

Tako ljubav liepo složi
Oboje vas u sglob jedan,
Koljeno se vaše množi,
Sglob ste pažen, liepo gledan.

Bolje tako, neg se klati,
Nego li se ružit, psovat,
A tudjincu premah dati
Trglu obim gospodovat.

Il ćemo se možda hćeti
Jedan drugog još otrovat?
Tko bi uz taj naum kleti
Mogo, smio pjesnikovat?

XLI.

Potudjenici.

Pogodi se, što se bojah:
Zamamljena mitom, slavom,
Zanieka nas, žalost moja,
Njemicom se gradeć pravom.

Smetnu s uma obećaje,
Odreče se zemlje male,
Koja tebe podigla je
Do visine takve hvale.

Srdce tvoje bilo naše,
Valjda si ga ušutkala,
Naš ti jezik slast bijaše,
Valjda slast ti grknut stala?

Valjda darak — kriesnice mi —
U plam baci ruka tvoja,
I taj svjedok da zaniemi
Tvoga s rodom sladka spoja?

Za Hrvatstvo gdje ti znadu,
Nevjere si vidje plode;
Tudjinskomu zavolj skladu
I sam glas ti u šaš ode!

Još se može još pripetit,
Da će ti se doma mila
Na kraj vieka srdce sjetit,
Al će onda šućet vila . . .

XLII.

M . . . V . . . . ovoj.

Prisojne vam po dno kose,
Kud se ù dô drum vijuga,
Prvog puta sastasmo se,
Ti me spozna vilindruga.

Pozdravi me neznanica,
Što li još mi ondje reče,
Bilo liepom tajnom žica,
Dok ti Una onud teče.

S tebe voljan napried siljah,
Na glavu se popeh „Djedu",
Pak se užih sladka milja
Pounju ti na pogledu.

Pak se napih vode skore,
Napih „Svete Gospe" vrela:
Duša mi se iznad gore
Nebu u sinj vis uzvela.

S vašeg „Djeda" dalje gleda
Sokosko vam oko širom,
Vam se s „Djeda" bogme ne da
U podloću tudjim hirom.

Za Hrvatstvo ti si, Maco,
Naš sokolak, te bi na te
Najljepšim se cviećem baco,
Iz srdca ti da ne cvate.

XLIII.

Milevi E . . . . . ovoj.

S potresa nam kad je grozna
Zagreb bieli ljuto strado,
Tebe istom mladu spoznah,
Mila dušo, liepa nado!

Evrejkinja vjerom svojom
Iztičeš se ipak radje
Ti Hrvatstva čistom bojom,
Slovo ti je naše sladje.

Zagrebkinjom pače hćede
Baš po mojih žicah glasu
Dičiti se u čas biede,
Bog bo t' u grud ponos sasu.

Bog te stvori sviestnu, vedru,
Svakom domu liepu sreću,
Dušom krasnu, tielom jedru,
Našinstvom se ponoseću!

S toga idem u sve kruge
Hrvatsku te kćerku slavit,
Uzporedo uz sve druge
Na ogled te rodu stavit

Tako žica, kojoj voliš,
U radost ti eto glasi,
Tako Bog ti, kom se moliš,
Dao vazda, vierna da si!

XLIV.

Mariji M . . . . . . novoj.

Često idem s pristaništa,
Odkle kreće uzduž brina,
Ne smeta li magla ništa,
Danas „Kupa“ sjutra „Drina“.

Često idem viencem briega
Povrh rodnih vinograda,
Nagledam se Siska svega,
Svietle Kupe, mrka grada.

Nagledam se Kupom ladja
Poredanih uz sve kraje,
Gdje se krca hrana, gradja,
Klepet duga vazda traje.

Nagledam se u tu ruku
„Slavjanina“ il Hrvata“
Žitarice kako vuku,
Koli para vriedi zlata.

U čas takov više žala
Ti se javnu podraslica,
„Mornarsku“ si zapjevala
Smiešećih se meni lica

Svaki put se tako javi,
Svaki put mi zače istu,
S toga na ti mladoj glavi
Mio spomen na 'vom listu!

XLV.

J .. P .... evoj.

Tko će da mi mari za to,
Što na krstu tebe držah,
Materino što si zlato,
Ni od koje dike mrža?

Al mi žice za to mare:
Kum te pjesnik ljubi, svoji,
Kupi tebi cvietke šare,
U šest kita da ih spoji.

Djevojkom si mila gója
Naraštaju tvrde kore,
Bistro vrelo božjeg boja
Petrove nam izpod Gore.

Dolikuje vrstnoj Jeci,
Što nam pomna vodilja je
Prava mati tudjoj djeci —
Pitomeć nam divlje kraje.

Spomen si mi srećnih dana
U miloj nam Banovini,
Ruža svježa, ne ubrana,
Bistroj Trepči na blizini.

Ta se ruža još rumeni,
Jošte miri krstnom kumu,
Sveti spoji jošte meni
Na srdcu su i na umu!

XLVI.

O ... P .... evoj.

Tebi, Olgo, zuje žice,
Krajiška mi bistra glavo,
Pjesmam harna pazilice,
Što sam ti ih nasazdavo.

Odzivi su to pregnuću
Plemenitu, naprednomu,
Osjećanju vašem vruću,
Kad je pregnut u čast domu.

Jeka to je milku viernu,
Hrabrih mojih krajiškinja
Poklonu vam odzdrav smjernu,
Kad se za vaš boljak brinjah.

I miloduh pjesmam mojim
Iz vaših je duša mladih,
Biserom li sinuh kojim,
Iz vašeg ga srdca vadih.

Popievke mi ljepše mrva
Krajine su to svojina,
Una ih je čula prva,
Kupa, Maja, Trepča, Glina.

Tako, Olgo, sve su tvoje
Pjesme uz vas izhitrene,
Utjeha mi i slast to je,
Da se uz njih sjećaš mene.

XLVII.

I... barunesi H........ovoj.

Sav je Zagreb grad ljepotom
Slovio nam negda tvojom,
Srotila se mladež rotom
Obsipat te pažnjom svojom.

Uzhitili razi tvoji
Kraljicu nam, gospu velu,
Pak te sborom udostoji
Kraljevskome na svom sielu.

Na milo ti nagna lišce
Divnu ružu, smiešak divan,
A dvoranom neutišce
Dahnu uzdah na te kivan.

Ah i moje duše žice
Zatitraše po sto puti,
Čim ti smotrih milo lice,
Oganj oka, pamuk puti.

Tja i moja tamburica
Uze s tebe goropadit,
Novu kitu popievčica
Imena ti medom sladit.

Ponosiš se, znadem, time,
Što se pjesnik tebi oda,
Što nam sbilja vriediš ime
Prve kćerke našeg roda!

XLVIII.

M .... P ...... evoj.

Žice zuje čudnom silom
Griču s divna zaravanka:
Ti ih dirnu srdca bilom,
Krilma uma bistra, tanka.

Žica tvojih glas vilovit
Kosnu nam se srdca, duše,
Uz tvoj usta sbor tajnovit
Duhovi se eleknuše.

Bog to, Bog to u tebi je,
Njegva sieva luč t' iz glave,
Božji to nas oganj grije,
S čuda nam se duše trave.

Radujem se zornu daru,
Mili mi se čudno pielo,
Proričem ti liepu maru
Ovjenčano slavom čelo.

U to čelo cjelivam te,
Na tjeme ti mećem ruke,
Uzdisaji k nebu plamte
Pobožne mi prate zvuke:

Kriepi ovu snagu, Bože,
Taj duhovit mah joj krila,
Njom čudesa nek se množe,
Jugu bila prava vila!

XLIX.

Jelki U . . . . ćevoj.

Kriesnica mi k tebi leti,
Milo ti se leteć kriesi;
Ne bi hćela na ruke ti,
I ti svietla da nam niesi.

Ne znana si meni licem,
Al krasota da si mila,
Dopiri mi glas vjetricem
Kano ptica brzih krila.

Uz to kći si pjesnikova,
Nije druge, bit ćeš dika
Tanka uma, mudra slova,
Srdca žarka, nježnih svika.

Još su ljepši pukli glasi,
Da nam umieš krasno slovit,
Da nam divna glumica si
Srdcu nam se vješta dovit.

Kako ne bi kriesničaru
Mililo se pjevajući
Domislit se srdca daru,
U volju ti darom ući?

Kako ne bi srećan bio,
Bistru umu i srdcu ti
Upjevati ukon mio,
Uzdisaj ti iztisnuti?!

L.

Dopjevak.

Dopjevat je jednom, da što,
Smrtnik ne smiem dvojbit o tom.
Daj ukrasi, živa mašto,
Kraj milotom i krasotom!

Na dočetku daj veselja,
Daj mi Bože sreću zlatu,
Postignutih sreću želja,
Pravu slogu daj Hrvatu.

Stvoriv čudo: liepu ženu
Daj joj, Bože, duši sjaja
Samo smjeru uzvišenu,
U sreću nam zavičaja!

Obraz, obraz, dragi Bože,
Daj ljepoti naših žena,
Nek se hvale tako množe
Moga zlata ne sudjena!

Nek se hvale tako množe
Sviju doma odličnica,
Nek se naši mladji slože,
Da ne jenja cilik žica!

U spas mile otačbine
Nije više kad oklievat,
Mladji, vaš je viek munjine,
Vam je sada munjom sievat!

